

LUNDS
UNIVERSITET

Nationalekonomiska Institutionen

Kandidatuppsats

2015-04-09

Ekonomiskt omöjligt?

- En beräkning av den ovillkorliga basinkomstens kostnad
och finansieringsmöjlighet i Sverige

Författare: My Borglund

Handledare: Margareta Dackehag

Sammanfattning

Denna uppsats undersöker den ovillkorliga basinkomstens kostnad och finansieringsmöjligheter i dagsläget Sverige. Då utbetalningens nivå bör ligga minst vid existensminimum, fastställs hur stor denna summa kan tänkas vara, varefter förslaget totalkostnad beräknas. I uppsatsens huvuddel resoneras det sedan kring vilka av offentlig sektors utgiftsposter som kan ersättas av denna enda utbetalning, och hur stor del av dess kostnader som täcks. Resultaten visar att cirka femtio procent av basinkomsten kan finansieras inom existerande bidragssystem. Därefter diskuteras ett antal skattereformer som ofta nämns i basinkomstsammanhang som möjliga finansiärer till förslaget, och deras potentiella effekter på bland annat arbetsincitament, arbetskraftsutbud, tillväxt och marknadsmisslyckanden. Resultatet varierar från reform till reform, men sammantaget belyses hur det finns möjligheter till ökade skatteintäkter, vilka skulle kunna användas till att finansiera delar av basinkomstens kostnader. Slutsatsen är att förslaget om en ovillkorlig basinkomst, trots att det är resurskrävande, inte helt kan avfärdas som en ekonomisk omöjlighet.

Nyckelord: Basinkomst, Sverige, välfärdsstat, finansiering, beskattning, nationalekonomisk teori

Abstract

This paper investigates the costs and feasibility of the universal basic income in present day Sweden. As the payment should be set at least to the level of the poverty line, this amount is determined and used to calculate the total cost of the proposal. The main part of the paper discusses to which extent public sector expenditures can be replaced by this single payment, and to which extent its costs are covered. The results show that about fifty percent of the basic income can be financed within the existing welfare system. Further, a number of tax reforms, which are frequently mentioned in the basic income debate as potential sources of revenue for the funding of the proposal, are examined, together with their possible effects on work incentives, labor supply, economic growth and market failures. Results vary from reform to reform, but taken together they illustrate the possibility for increased tax revenue, which could be used to fund parts of the expenses for the basic income. The final conclusion is that the proposal of a basic income can not be completely dismissed as an economic impossibility.

Key words: Basic income, Sweden, welfare state, funding, taxation, economic theory

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Frågeställning & Syfte.....	6
1.3 Metod & Material.....	6
1.4 Avgränsningar & definitioner	7
1.5 Disposition	7
2. Vad är basinkomst?.....	8
2.1 Definiering av den ovillkorliga basinkomsten.....	8
2.2 Basinkomst & välfärdsekonomi.....	9
2.3 Skilda perspektiv på basinkomstens funktion.....	13
2.4 Studier & erfarenheter av basinkomst	15
3. Basinkomstens finansiering	18
3.1 Basinkomstens nivå & kostnad.....	18
3.2 Vilka av dagens kostnader ersätts av basinkomst?	20
3.2.1 Den statliga sektorn.....	20
3.2.2 Den kommunala sektorn.....	29
3.2.3 Ålderspensionssystemet	29
3.2.4 Summa.....	30
3.3 Skattereformer	32
3.3.1 Inkomstskatt inom basinkomstens ramar.....	33
3.3.2 Ytterligare progressivitet i inkomstbeskattningen	38
3.3.3 Skatt på land & naturresurser, samt miljö- & konsumtionsskatter	40
3.3.6 Skatt på produktion.....	42
4. Slutsatser & avslutande diskussion	44
5. Referenser	47
6. Bilagor.....	50
6.1 Bilaga 1.	50
6.2 Bilaga 2.	51
6.3 Bilaga 3.	52

Inledning

1.1 Bakgrund

Den ovillkorliga basinkomsten har en lång historia, och under årens lopp har förslaget diskuterats, hyllats och kritiserats av ekonomer, statsvetare och politiker från ett brett ideologiskt spektrum. Idén går ut på att alla samhällsmedlemmar garanteras en viss ekonomisk grund, som skall ligga på en sådan nivå att den täcker varje individs basbehov, vilken betalas ut av staten utan krav på motprestation. Med basinkomst blir det alltså möjligt att leva, om än på en låg materiell nivå, utan att lönearbeta. De som vill sälja sin arbetskraft för att uppnå en högre materiell standard har fortsatt möjlighet till det, och systemet skall vara designat både för att bevara incitament till lönearbete och minimera bidragsfällor. Då idén om basinkomst har förespråkare med varierande bakgrund, finns det många olika sätt att se på vilket som är dess syfte. En ovillkorlig basinkomst kan anses ligga i linje med välfärdsstatens grunder om rättighet till ekonomisk trygghet och en anständig levnadsstandard. Den kan menas vara effektiv i bekämpandet av fattigdom och inkomstklyftor. Eller så kan den ses som ett sätt att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden, möjliggöra sänkta lönenivåer och öka arbetskraftsutbudet. Vissa menar att en basinkomst skulle göra bidragssystemet mindre paternalistisk, andra att den skulle stärka kvinnors position i samhället. Slutligen kan den ses som ett sätt att minska välfärdsstatens misslyckanden, såsom bidragsfällor, stigmatisering av bidragstagare och ineffektiv administration.

Trots det stora akademiska intresset för basinkomst, har konkreta förslag haft svårt att ta sig upp på beslutsagendan i många länder, däribland Sverige. En anledning till detta kan vara att det har gjorts få undersökningar över vad det faktiskt skulle kosta att införa en basinkomst i Sverige i dagsläget, hur stor del av dagens bidragssystem den skulle ersätta och vilka effekter de skattereformer som ofta tas upp i basinkomstsammanhang som möjliga intäktskällor skulle kunna få, för individen, arbetsmarknaden och ekonomin. En sådan undersökning blir med denna uppsats mitt bidrag till debatten.

1.2 Frågeställning & Syfte

Uppsatsen syftar till:

Att undersöka kostnader och finansieringsmöjligheter för en ovillkorlig basinkomst i dagslägets Sverige, främst i form av en beräkning av till hur stor del basinkomstens kostnader täcks i och med att den ersätter delar av dagens bidragssystem.

För att besvara syftet ställs ett antal frågor; Vilken nivå bör basinkomsten ligga på? Hur stora blir statens utgifter för basinkomsten? Vilka befintliga bidrag skulle kunna ersättas av basinkomsten och hur stor del av kostnaderna täcks av denna summa? Vilka skattereformer brukar nämnas i basinkomstsammanhang som potentiella intäktskällor till förslaget, och vilka ekonomiska effekter kan dessa tänkas få?

1.3 Metod & Material

Uppsatsen består till stor del av egna beräkningar med utgångspunkt i de offentliga finanserna. Till dessa används uppgifter från bland annat statens årsbudget och statistiska centralbyrån (SCB) för att undersöka vilka delar av dagens bidragssystem som skulle kunna ersättas med en ovillkorlig basinkomst och vad summan av dessa skulle uppgå till. Uträkningarna redovisas löpande i texten och består till viss del, där det varit nödvändigt, av kvalificerade uppskattningar. Vidare innehåller uppsatsen beräkningar och diskussioner kring ett antal skattereformer, vilka kan ses som potentiella sätt att finansiera den ovillkorliga basinkomsten. Dessa reformers, liksom dess konsekvenser på bland annat arbetskraftsutbudet, analyseras utifrån ett nationalekonomisk perspektiv. Uträkningarna är baserade på uppgifter från SCB och presenteras under Bilagor. Vidare består uppsatsen av en litteraturstudie där tidigare forskning om basinkomst kombineras med ekonomisk teori. Där det har ansetts relevant används även skrivelser från den offentliga debatten i form av tidningsartiklar och hemsidor för grupper engagerade i ämnet, såsom Basic Income Earth Network (BIEN).

1.4 Avgränsningar & definitioner

Då undersökningen gäller dagslägets Sverige, diskuteras och analyseras basinkomst, skatter, och så vidare, i relation till välfärdsstaten.

Uppsatsen syftar inte till att ge en heltäckande bild av basinkomstens historia, aktuell forskning kring ämnet eller dess för- och nackdelar. I kapitel två ges en kortfattad beskrivning av dessa frågor, utan några anspråk på att fånga alla aspekter av denna kontroversiella idé.

Det som i denna uppsats fortsättningsvis kommer att benämnas ”basinkomst”, har haft många namn, där den vanligaste termen har i Sverige varit ”medborgarlön”. Som Janson (2003) konstaterar, för ordet ”lön” emellertid tankarna till något som kräver motprestation. Även ordet ”medborgare” kan vara missvisande i sammanhanget, då det inte är självklart vilka samhällsmedlemmar som har rätt till utbetalningen.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds i kapitel 2 med att ge en definition av den ovillkorliga basinkomsten, varefter denna sätts i relation till välfärdsstaten. Här presenteras olika perspektiv på basinkomsten och dess syfte, vanligt förekommande kritik och exempel på studier och experiment där den implementerats i praktiken. Slutligen förs en diskussion om varför förslaget inte har hamnat på den politiska beslutsagendan i Sverige. Kapitlet syftar även till att redogöra för varför frågan om basinkomst är aktuell i dagens samhälle och varför det är intressant att beräkna och, ur ett nationalekonomiskt perspektiv, diskutera dess kostnader och finansieringsmöjligheter.

Kapitel 3 är uppdelat i tre delar, där den första behandlar basinkomstens nivå och kostnad. Därefter följer en noggrann undersökning av vilka delar av dagens bidragssystem som kan ersättas av basinkomsten, där varje post av offentlig sektors tre delsektorer; *statens, kommunernas samt ålderspensionssystemets* budget, som bedöms vara relevanta, går igenom var för sig. Dessa summeras sedan ihop till det belopp som kan tänkas sparas in för att användas till att täcka kostnaderna för basinkomsten. I den tredje delen diskuteras ett antal skattereformer som skulle kunna finansiera delar av basinkomsten, och vilka konsekvenser dessa kan få för bland annat arbetskraftsutbudet.

Uppsatsen avslutas med en sammanfattande diskussion av resultaten och de slutsatser som kan dras från dessa.

2. Vad är basinkomst?

2.1 Definiering av den ovillkorliga basinkomsten

Idén om basinkomst i någon form har funnits länge, och den förekommer i många olika versioner. Även om motivet, genomförandet och slutmålet kan variera, är grundtanken tydlig; det bör finnas en viss garanterad ekonomisk grundnivå. I detta stycke definieras den version av basinkomst som kommer att användas i uppsatsen¹.

Det som vidare kommer att benämnas *basinkomst* bygger på den definition som ges av ett av världens största nätverk för basinkomstförespråkare, Basic Income Earth Network (BIEN), samt av många statsvetare och ekonomer såsom Philippe Van Parijs, Guy Standing och Simon Birnbaum. Dess första egenskap är att den är *ovillkorlig*. Statsvetaren Per Janson (2003:9) definierar i sin avhandling begreppet som ”ett statligt bidrag som ges helt utan villkor, och skiljer sig i detta avseende från befintliga bidrag i välfärdsstaten”. Han förtydligar att alla statliga bidragssystem, liksom basinkomsten, dock har *någon form* av villkor, om det så bara är att vara medborgare i denna stat eller inneha ett permanent uppehållstillstånd. Utöver detta ställs dock inga krav på mottagaren av en basinkomst, och det görs heller ingen inkomst- eller behovsprövning. Versionen som kommer att användas i denna uppsats kallas ofta för en *ovillkorlig basinkomst* eller ”universal basic income”. Den betalas ut till individer, inte till exempelvis hushåll, och det utan att mottagarens livssituation granskas. Faktorer såsom inkomst, förmögenhet, civilstatus, vilja eller ovilja att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande, och så vidare, granskas inte vid utbetalningen. Summan är lika stor för alla, förutom för barn under 18 år vilka mottar ett mindre belopp. Argumentet för att basinkomsten ska betalas ut till *alla* och inte bör variera i belopp är främst att det då inte behövs några kostsamma kontrollsystem. Vidare ska utbetalningen ligga på en sådan nivå att det blir möjligt att leva endast på basinkomsten, dock med en låg materiell standard. Detta betyder att den som under en period inte vill lönearbeta, inte heller tvingas göra det. Nedan föreslås en summa på 100 000 kronor om året, skattefritt, vilket bedöms motsvara denna nivå i dagslägets Sverige. Eftersom den inte är bunden till inkomst sjunker inte utbetalningsnivån då mottagaren tar ett arbete, vilket gör att så kallade bidragsfällor undviks. Dock kan basinkomsten kombineras med en särskild inkomstskatt som gör att ett motsvarande belopp, vid högre inkomstnivåer, successivt skattas bort. Detta diskuteras i närmare detalj längre fram i uppsatsen. Vidare är det viktigt att nämna att, i denna version av basinkomst, sker det en faktisk monetär utbetalning, till skillnad från exempelvis ett skatteavdrag. Summan betalas ut regelbundet, till exempel månadsvis, och inte som en klumpsumma. Weeks (2011:139) menar att skillnaden mellan dessa kan liknas vid den mellan en

¹ På grund av uppsatsens begränsade omfång ges ingen detaljerad beskrivning av andra typer av basinkomst.

inkomst och ett arv, där endast den förra kan ses som ett substitut till lönearbete. Utbetalningen sker i pengar, och inte i matkuponger eller liknande styrda bidrag; det ställs alltså inte heller några krav på när, var eller hur pengarna ska användas.

Den ovillkorliga basinkomsten betalas alltså ut:

- i) Till alla samhällsmedlemmar²
- ii) Utan krav på motprestation eller behovsprövning
- iii) På en sådan nivå att det går att leva på den utan andra inkomstkällor
- iv) Utan att ta hänsyn till mottagarens livssituation
- v) På individnivå, inte till hushåll
- vi) Regelbundet, till exempel månadsvis
- vii) I pengar

Med denna version definierad bör det tilläggas att det finns många olika sätt på hur en basinkomst kan utformas, och den måste anpassas till varje lands eller samhälles sociala och ekonomiska kontext (Murrey & Pateman, 2012:5).

2.2 Basinkomst & välfärdsekonomi

Välfärdsstatens målsättningar kan enligt nationalekonomen Nicolas Barr delas upp i fem kategorier: *Upprätthållande av levnadsstandard*, *reduktion av ojämlikhet*, *social integration*, *effektivitet* och *administrativ genomförbarhet* (Barr, 1998). Under denna rubrik diskuteras huruvida den ovillkorliga basinkomsten, jämfört med dagens system, passar in i dessa målsättningar.

I den första kategorin, *upprätthållande av levnadsstandard*, ingår välfärdsstatens strävan att bekämpa fattigdom. Fattigdom är ett relativt begrepp, men ofta menas att ingen individ, eller så få som möjligt, ska falla under en viss ekonomisk miniminivå (Barr, 1998:9). Idag utgörs detta skydd av en mängd olika bidrag och ersättningar, såsom arbetslöshetsersättning, bostadsbidrag, barnbidrag och socialbidrag. Förutom barnbidraget kräver dessa antingen behovsprövning eller motprestation. Då basinkomsten sätts till en nivå motsvarande existensminimum, en nivå på vilken en individ per definition inte räknas som fattigt, uppfyller den detta mål. Då den inte heller kräver

² Dessa "samhällsmedlemmar" kan definieras som allt från medborgarna i en stat, de som innehar permanent uppehållstillstånd, de med uppehållsrätt, till alla individer som befinner inom landets gränser. I kommande beräkningar betalas basinkomsten ut till samma individer som idag har rätt till exempelvis socialbidrag.

motprestation, när basinkomsten även ut till de individer som inte är villiga att acceptera villkoren i dagens system och kan därmed säkerställa att en större del av befolkningen, jämfört med idag, hamnar över fattigdomsgränsen. Vidare ingår inkomstförsäkring i denna kategori (1998:10). Nivån på de flesta av välfärdsstatens bidrag och ersättningar varierar beroende på tidigare inkomst, däribland sjukersättning, a-kassa, föräldraförsäkring och pension. Motivet bakom inkomstförsäkringen är att undvika de problem som kan uppkomma för individen vid en betydande, oplanerad, reduktion i inkomstnivå (1998:10). Detta kan variera från förslag till förslag, men finns inget som motsäger att ett system med basinkomst skulle kunna inkludera en inkomstförsäkring, utöver den grundnivå som basinkomsten utgör. Slutligen ingår i kategorin en inkomstutjämning över livscykeln, vilket tillåter individer att omfördela sina konsumtionsmöjligheter mellan olika stadier i livet, genom exempelvis pensionssparande (1998:10). Liksom inkomstförsäkring kan en ovillkorlig basinkomst kombineras med sådana mekanismer, varför denna inte behöver vara sämre än dagens bidragssystem i detta avseende.

Nästa kategori, reduktion av ojämlikhet, kan delas upp i vertikal och horisontell jämlikhet. Den första handlar om minskning av inkomstklyftor och omfördelning av medel mellan hög- och låginkomsttagare, till fördel för de senare (1998:10). Resursutjämning är ofta inte tänkt som huvudsyftet med basinkomsten, men då utbetalningen utgör en större andel av låginkomsttagares inkomster, bidrar den till en utjämning av inkomstfördelningen. I konkreta förslag kombineras basinkomsten ofta med någon typ av skatt, vilket beskrivs närmare i kapitel 4. Det kan bland annat vara i form av en höjd progressivitet i inkomstskatten, eller en särskild inkomstskatt där upp till hela basinkomstbeloppet betalas tillbaka vid högre inkomstnivåer. I dessa fall bidrar basinkomstsystemet i större grad till en reduktion av ojämlikhet. Med horisontell jämlikhet menas att individer i samma situation behandlas lika, efter att relevanta faktorer såsom ålder tagits i beaktande. Till exempel skall två personer med samma lön betala ett lika högt belopp i skatt oberoende av kön, etnisk bakgrund etcetera (1998:10). Basinkomsten ligger i linje med detta mål då den inte tar hänsyn till dessa faktorer; utbetalningen är lika hög för alla, bortsett från individer under 18 år.

Social integration består enligt Barr (1998:11) av värdighet och solidaritet, även om han menar att målen i denna kategori är mer kontroversiella än de andra. Med värdighet menas exempelvis att bidragstagare inte stigmatiseras eller försätts i situationer de uppfattar som ovärdiga. I den svenska offentliga debatten stigmatiseras bidragstagare ofta, i politiken och media talas det om ”utanförskap”, ”bidragsfuskare” och ”parasiter”, och många av deltagarna i dagens åtgärdsprogram, såsom Fas 3, känner sig tvingade att utföra meningslösa och kränkande sysslor för att få ut sitt bidrag (Se till exempel Weman, 2013, Borg 2013, Graeber 2013). Då kravet på

aktivering tas bort, minskar risken för att individer försätts i vad de uppfattar som ovärdiga situationer i ett system med basinkomst. Eftersom basinkomsten betalas ut till alla, kan det tänkas att synen på dem som endast lever på basinkomsten bli mer accepterande (Barr, 1998:265), vilket i sin tur kan tänkas leda till att även de som väljer att inte lönearbeta kan känna att de lever ett värdigt liv. Frågan om huruvida en ovillkorlig basinkomst uppfattas som en solidarisk reform är komplicerad. Det kan ses som solidariskt att alla oberoende av livssituation får vara med och dela på den gemensamma välfärden, men det kan också anses vara orättvist att kapabla individer kan få sin försörjning tillgodosedd utan krav på att bidra till denna välfärd. Enligt Janson (2003:87ff) är ett ofta använt, normativt, argument mot basinkomsten att den bryter mot tanken om reciprocitet, att alla måste bidra till samhället för att få något tillbaka; en tanke som sitter djupt rotad. Han hävdar att anledningen till att basinkomsten beskylls för att bryta mot denna princip är att det som ofta menas med att *bidrag till samhället* idag är att lönearbeta. Dagens bidragssystem, och den så kallade arbetslinjen, kräver av individen antingen lönearbete, tidigare lönearbete, bevis på att hon står till arbetsmarknads förfogande eller bevis på att hon är oförmögen att lönearbeta. Det är dock, enligt Janson, möjligt att hävda att det finns många andra sätt att bidra till samhället; ta hand om sina barn eller anhöriga, engagera sig politiskt eller odla i sitt trädgårdsland. Janson menar även att reciprocitetsprincipen inte tillämpas konsekvent i dagens samhälle, då det finns en rad olika rättigheter för vilka lönearbete inte är ett krav, till exempel rösträtt, barnbidrag och allmän sjukvård. Enligt Janson (2003:94) bör principen gälla lika för alla typer av bidrag, eller inte gälla alls. En kompromiss skulle kunna vara ett system med basinkomst där reciprocitetsprincipen gäller för inkomster och bidrag över basinkomsten nivå på existensminimum, men där den ekonomiska grundtryggheten är garanterad utan krav på motprestation. Huruvida basinkomsten uppfattas som solidarisk kommer att variera beroende på varje förslags utformning och i den kontext det presenteras.

Den fjärde kategori handlar om effektivitet. Det finns både makro- och mikroekonomisk effektivitet, vilka behandlar hur stor del av BNP som bör användas till att garantera befolkningens välfärd, och hur dessa resurser ska fördelas mellan olika institutioner i välfärdsstaten (Barr, 1998:9). Huruvida basinkomsten kräver att en större del av BNP används till välfärd än idag varierar från förslag till förslag. I de fall då den leder till ökade offentliga utgifter, kan denna kostnad antingen finansieras genom att skatteintäkterna ökas eller genom omfördelning av de nuvarande skatteintäkterna, vilket berör både makro- och mikroekonomisk effektivitet. I denna kategori ingår även ett mål som berör lönearbete och incitament. Bidrag och ersättningar ska vara designade så att de minimerar negativa effekter på arbetskraftsutbudet (Barr, 1998:9). Som diskuterades ovan, bryter förslaget om basinkomst mot det krav på arbete vilket idag ställs på individer som vill

utnyttja många av välfärdsstatens funktioner. Att genomföra en reform där alla får sina basbehov uppfyllda utan krav på motprestation, kan uppenbart minska incitamenten för individen att lönearbeta. En arbetsfri inkomst, såsom basinkomsten, medför på en mikroekonomisk nivå att en individs budgetlinje, mellan fritid och konsumtion, skiftas uppåt. Då konsumtion kan ska även vid noll arbetade timmar, talar detta genom inkomsteffekten för att arbeta mindre. Å andra sidan får varje fritidstimmen högre alternativkostnad, i och med att varje arbetad timme ger ett stort tillskott, vilket med substitutionseffekten motiverar till att arbeta mer. Vilken av dessa två effekter som väger tyngst kommer att bero på många faktorer; ålder, utbildning, familjesituation, den upplevda möjligheten att få arbete och så vidare. Hur stor effekten blir på den aggregerade arbetsutbudskurvan är därför svår att bestämma (Burda och Wyplosz, 2013:110). Det skulle dock kunna antas att de flesta inte skulle nöja sig med att leva på existensminimum utan lönearbeta i någon mån för att uppnå en högre materiell standard, även om många kanske skulle föredra att arbeta färre timmar än idag. Basinkomsten skapar å andra sidan inte, vilket konstateras i föregående stycke, i lika stor grad de bidragsfällor som uppkommer i dagens system. Detta skiljer sig från förslag till förslag, men i och med att nivån på basinkomsten inte minskar när mottagarens inkomst ökar, åtminstone inte förrän vid högre inkomster, finns det starkare incitament att ta ett tillfälligt arbete eller ett deltidsarbete än för bidragstagare idag, för vilka det lönar sig ekonomiskt att ta ett arbete först när lönen överstiger bidragsnivån.

Den sista kategorin, administrativ genomförbarhet, handlar om att välfärdsstatens system bör vara lätta att förstå, enkla att använda, så administrativt kostnadseffektiva som möjligt och svåra att missbruka (Barr, 1998:11). Dagens välfärdsstater beskylls ofta för att inte uppfylla dessa mål, då de anses alltför komplicerade och ineffektiva. Ett system med en basinkomst som samlar ihop många av dagens olika bidrag och ersättningar till ett enda, bör göra det lättöverskådligt och begripligt. Att utbetalningen är ovillkorlig och lika stor för alla bör vidare leda till att systemet blir mycket svårt att missbruka. Vidare ingår i kategorin att systemet bör vara så billigt att administrera som möjligt. Även detta beror på förslagets utformning, men det kan tänkas att de administrativa kostnaderna sänks då uppfyllandet av färre krav måste kontrolleras för mottagaren av en basinkomst än för dagens bidragstagare.

Sammanfattningsvis verkar förslagen om den ovillkorliga basinkomsten, beroende på varje förslags utformning, vara kompatibel med de viktigaste grunderna och målen i välfärdsstaten. I nästa stycke beskrivs ett antal olika perspektiv på vilka speciella funktioner basinkomsten skulle kunna fylla i välfärdsstaten jämfört med dagens system.

2.3 Skilda perspektiv på basinkomstens funktion

Det finns riklig forskning som berör ämnet basinkomst, utförd av personer med starkt varierande bakgrund. Liksom de flesta policyförslag i välfärdsstaten, ses basinkomsten främsta syfte som en *rättvis uppdelning* av resurser, en *effektiv användning* av dessa resurser samt bevarandet av *individens frihet* (Barr, 1998:4). Beroende på ideologisk tillhörighet skiljer sig dock definitionen av dessa mål och hur det prioriteras mellan dem (Barr, 1998:4), vilket gör att det finns många olika sätt att se på vilken funktion en ovillkorlig basinkomst skulle kunna fylla. Statsvetaren Per Janson (2003:115-121) definierar i sin doktorsavhandling *Den huvudlösa idén – Medborgarlön, välfärdspolitik och en blockerad debatt* tre lösa kategorier: *Ekonomisk-liberala*, *Välfärdstrogn* och *Tillväxtkritiska*. Avhandlingen är ett av de största akademiska bidragen till svensk basinkomstsdebatt på senare år, varför Jansons kategorier används nedan för att kort visa på några av de många olika perspektiv på syftet basinkomsten skulle kunna fylla.

De Ekonomisk-liberala argumenten utgår ofta från att det även i en fri marknadsekonomi krävs vissa åtgärder för att förhindra att människor helt slås ut och hamnar i extrem fattigdom. Ofta menas att en ovillkorlig basinkomst är ett betydligt mer resurseffektivt sätt att åstadkomma detta, jämfört med dagens behovs- eller inkomstprövande system. Basinkomsten anses även vara mindre paternalistisk från statens sida, och anses inte ta, likt många av dagens bidrag och dess bidragsfällor, bort incitamentet att arbeta. Bidragsfällor är de marginaleffekter som uppkommer då systemet är uppbyggt på ett sätt som gör att en bidragstagare inte tjänar på att ta en anställning eftersom utbetalningen reduceras i samma takt som inkomsten stiger. Om inkomsten från arbetet inte är högre än själva bidraget finns det få anledningar att ta anställning. Med en ovillkorlig basinkomst uppkommer inte denna situation, då varje intjänad krona läggs *ovanpå* basinkomsten. Enligt neoklassisk ekonomisk teori skulle lönenivån kunna komma att sjuka och arbetsmarknaden skulle kunna göras mer flexibel, då de basala behoven redan täcks av basinkomsten. Detta ses som en fördel, då det skulle leda till ökad efterfrågan på arbetskraft. För de Ekonomisk-liberala kan basinkomsten alltså leda till en kombination av hög sysselsättning och tillväx, samtidigt som många socioekonomisk problem relaterade med arbetslöshet reduceras och statlig byråkrati minimeras (Janson, 2003:116).

Ur det välfärdstrogn perspektivet är välfärdsstatens grunder och målsättningar, att förhindra fattigdom samt erbjuda ekonomisk och social säkerhet till samtliga medborgare, något gott, men de är dåligt anpassade för att hantera dagens arbetsmarknad. Den brittiske ekonomen Guy

Stadning, författare till *Prekariatet: Den nya farliga klassen*, talar om hur det skyddsnät som skapades för arbetarklassen under 1900-talet, såsom a-kassa och sjukersättning, inte längre fungerar som ett sådant för den framväxande klass, eller socioekonomiska grupp, han kallar prekariatet. Termen myntades på 80-talet av franska sociologer och är en blandning av orden ”prekär” och ”proletariat”. Standing (2011) menar att prekariatet, bland annat på grund av att arbetsmarknaden har blivit allt mer flexibel, saknar säkerhet både på och utanför denna. Dess medlemmar tar det ena tillfälliga jobbet efter det andra, arbetar deltid för timlön utan fast anställning, rings in ”vid behov”, arbetar för provision utan grundlön, får anställning genom bemanningsföretag, håller flera jobb samtidigt och så vidare. Standing hävdar inte att sådana jobbsituationer i sig måste vara skadliga för individen eller samhället, men att om arbetsmarknaden i allt större utsträckning är uppbyggd på ett sådant sätt, och detta gör att färre och färre till fullo kvalificerar sig för statliga stöd och bidrag vilket gör deras existens osäker och prekär, måste det adresseras. Enligt honom hamnar medlemmar av prekariatet ofta i ”prekaritetsfällan”, vilken likt bidragsfällan avlägsnar deras incitament att ta en anställning. Eftersom det är en lång och tidskrävande process att ansöka om bidrag, samtidigt som det är kostsamt att gå på jobbintervjuer (resor, kläder och så vidare), är det ofta inte värt att ta ett av de tillfälliga arbeten som erbjuds. Standing ser införandet av en ovillkorlig, individuell basinkomst som ett sätt att skapa ett skyddsnät i linje med välfärdsstaten som även täcker prekariatet, utan att för den delen vara sämre än dagens bidragssystem för någon annan medlem i samhället.

Från en tillväxtkritisk utgångspunkt ifrågasätts inte bara välfärdsstatens resurseffektivitet eller möjlighet att anpassa sig till dagens förutsättningar, utan även arbete i sig (Janson, 2003:117). Ett standardantagande inom nationalekonomi är att individens nytta beror negativt på arbete och positivt på fritid. Vi väljer att arbeta därför att nyttan även beror positivt på konsumtion, för vilken de flesta är beroende av en inkomst. Den politiska debatten i Sverige verkar dock i detta fall inte stämma överens med ekonomisk teori. Ekstrand (1996:15) menar i *Arbetets död och medborgarlön* att den allmänt rådande synen på arbete är som något bra och nyttigt för individen, vare sig det är kvalificerat eller inte. Ur det tillväxtkritiska perspektivet anses basinkomsten kunna leda till en förändrad syn på arbete, då den frångår kravet på motprestation, och bidrar till social integration, i och med att stigmatiseringen av bidragstagare minskar eftersom utbetalningen är universell. Det trycks dessutom på att förslaget skulle ge individer ökad frihet då de blir mindre beroende av lönearbete för sin försörjning (Ekstrand, 1996:50). Vidare menas att en ekonomisk grundtrygghet blir allt viktigare då lönearbete som vi känner det idag förespås försvinna till följd av ökad produktivitet och teknisk utveckling (Janson, 2013:117).

Perspektiven som penetrerats ovan utgör bara en bråkdel av den mångåriga debatten kring basinkomst, men de kan ändå ge en bild av hur komplext och ofta kontroversiellt ämnet är. De

olika sätten att se på basinkomstens funktion i samhället varierar i hög grad och är i många fall inte kompatibla med varandra. Det blir upp till varje konkret förslag att definiera, och prioritera mellan, olika målsättningarna. Nedan beskrivs ett antal exempel på studier och praktiska erfarenheter av basinkomst.

2.4 Studier & erfarenheter av basinkomst

Debatten inom akademien har under senare årtionden gått från att vara främst filosofisk till att övervägande handla om hur konkreta förslag ska göras politiskt och ekonomiskt möjliga (Janson, 2003:23). Sådana förslag har även testats i praktiken och det finns idag många exempel runt om i världen där olika typer av basinkomst har implementerats (Murrey & Pateman, 2012:2), ofta på ett begränsat område eller under en begränsad tid. Med dessa experiment har man försökt ta reda på, förutom förlagens kostnadsmissiga genomförbarhet, dels hur individer som mottar en summa pengar utan krav på motprestation reagerar (ökar eller minskar incitamenten att arbeta?) och dels vad som händer på arbetsmarknaden och i ekonomin i övrigt (ökar eller minskar arbetskraftsutbudet, sysselsättningen, lönenivåerna, inkomstklyftorna? Leder basinkomsten till minskad fattigdom?). I detta stycke presenteras kort ett litet antal av dessa förslag och studier.

Ett av de första länder i västvärlden att undersöka hur en basinkomst skulle fungera i praktiken var USA, där regeringen redan under 1960-talet utförde fyra omfattande experiment med en så kallad negativ inkomstskatt (Widerquist & Sheahan, 2012:19ff). I denna version av basinkomst får endast individer med en inkomst under en viss nivå (existensminimum) en utbetalning, vilken sjunker i takt med att inkomsten ökar. Till dem som kvalificerar sig betalas den dock fortfarande ut utan krav på motprestation. Forskarna undersökte speciellt vilka effekter basinkomsten fick för arbetskraftsutbudet, och om detta skulle minska i så hög grad att projektet blev ohållbart. Resultatet var att de som mottog basinkomsten arbetade 5 - 7,9 procent mindre än kontrollgruppen, vilket till största del berodde på att deltagarna tog längre tid på sig att söka ett nytt jobb om de blev arbetslösa. Forskarna tolkade detta som ett positivt resultat; basinkomsten ledde inte till något masstillbakadragande från arbetsmarknaden och inga av deltagarna slutade arbeta helt. Dock blev utredningen en politisk skandal då resultaten missuppfattades till att 5 – 7,9 procent av arbetskraften slutade jobba och valde att leva endast på basinkomsten (Widerquist & Sheahan, 2012:22).

I USA finns även ett av de mest kända exemplen på basinkomst i praktiken i och med Alaskas Permanent Fund Dividend (PFD). Sedan 1982 har varje invånare i Alaska årligen mottagit en summa pengar, oberoende av ålder, inkomst eller familjesituation. Detta är en utdelning från Alaska's Permanent Fund, en så kallad *Sovereign Wealth Fund*, vilken består av en liten del av statens

årliga oljeintäkter, och har de senaste åren i snitt legat på mellan \$1000 och \$1500 per person och år (Widerquist & Howard, 2012:3). PFD är en partiell basinkomst och skiljer sig från den ovillkorliga basinkomsten i det att den inte är tillräckligt stor för att leva på, utan snarare ett årligt tillskott till hushållens ekonomier. Utbetalningen år 2010 låg på \$1281, vilket endast utgjorde cirka tre procent av en genomsnittlig medborgares årsinkomst (Goldsmith, 2012:50). Det är ändå av intresse att nämna modellen, dels för att den har mottagit mycket lovord, till skillnad från den skepticism som karaktäriserar basinkomstdebatten, och dels för att den är den enda versionen av basinkomst som just nu är implementerad i västvärlden (Widerquist & Howard, 2012). Argumentet bakom fonden handlar om att oljan tillhör Alaskas medborgare, och den årliga utdelningen är ett påtagligt sätt att visa att alla får en del av vinsten (Bryen & Lamarche Castillo, 2012:65). Idag är PFD en viktig trygghet för de mest utsatta, då Alaskas övriga sociala skyddsnet inte garanterar att alla invånare har en inkomst på en nivå motsvarande existensminimum. Utan byråkrati och paternalistisk övervakning ges många hushåll hjälp att få ekonomin att gå ihop. Alaska har, delvis på grund av PFD, bland de lägsta inkomstklyftorna av alla stater i USA, då utdelningen procentuellt sett är en större del av låginkomsttagarnas totala inkomster, vilket jämnar ut inkomstfördelningen (Goldsmith, 2012:54). Invånarna i Alaska sägs vara mycket nöjda med fonden, och det är närmast otänkbart för en politiker att föreslå dess anskaffning (Widerquist & Howard, 2012:102). En kritik som riktas mot modellen är att utdelningen skulle leda till en minskning av arbetskraftsutbudet. Även då arbetskraftsutbudet har ökat stadigt sedan 80-talet, trots att andelen av befolkningen över 65 år också har det, är det svårt att veta huruvida det skulle vara högre idag utan fonden. En studie utförd ett par år efter den första utdelningen visade dock ingen minskning av arbetskraftsutbudet (Goldsmith, 2012:55).

Ett av de länder i Europa som har utrett frågan om kostnad och finansiering för en ovillkorlig basinkomst är Irland. År 2002 publicerades där ett "green paper"; en statlig utredning vilken kan vara ett första steg mot en policyändring (Healy & Reynolds, 2012:156-163). Resultatet visar bland annat att ett sådant system skulle minska fattigdom och inkomstklyftor i större utsträckning än dagens välfärdssystem. Trots att bidragsfällor, som nämnts tidigare i denna uppsats, skulle minimeras vilket höjer incitamenten för arbetslösa och andra bidragstagare att ta anställning, förutspår utredningen dock snarare en sänkning än en höjning av det totala arbetskraftsutbudet. Detta skulle i sin tur kunna leda till en negativ påverkan på landets långsiktiga tillväxt. Författarna är dock tydliga med att det är mycket svårt att i förväg bedöma hur en basinkomst totalt sett skulle påverka tillväxten då de menar att den å andra sidan, då den erbjuder människor en grundtrygghet, skulle stimulera småföretagandet, bidra till att fler utbildar sig på högre nivå och minska antalet jobb i den svarta ekonomin, vilket skulle verka positivt för den långsiktiga tillväxten. Som ett sätt

att finansiera basinkomsten föreslog utredningen en platt inkomstskatt på runt 40 procent, vilken skulle ersätta både dagens inkomstskatt och andra socialförsäkringsavgifter. Idag har Irland ett skattesystem med krediter som kan dras av från en individs inkomst, dessa varierar i storlek beroende på bland annat civilstatus. I de fall då beloppet för skattekrediten överstiger inkomsten, blir slutskatten noll. Det menas att detta system inte kan utnyttjas till fullo av låginkomsttagare då slutskatten inte kan bli negativ, det vill säga att den kvarvarande skattekrediten inte kan betalas ut. Därför diskuteras idag en basinkomst liknande den som utreddes i USA på 70-talet.

I Katalonien utvärderade ett forskarlag år 2014 genom en ekonometrisk modell med data från inkomstskattesystemet, huruvida en basinkomst på en nivå vid existensminimum är ekonomiskt möjlig att införa inom regionens gränser (Arcarons m. fl, 2014). Resultaten visar att en sådan basinkomst, tillsammans med alla existerande funktioner av offentlig sektor, skulle kunna finansieras genom en platt inkomstskatt på 49,57 procent, medräknat att den ersätter vissa av dagens bidrag på en nivå under basinkomstens. Skattesatsen skulle höjas för majoriteten av befolkningen, men Arcarons m. fl. menar att *effektiva skattesatsen*, när utbetalningen av basinkomsten har räknats med som en negativ skatt, skulle bli lägre för majoriteten, samtidigt som inkomstfördelning skulle jämnas ut. De undersöker dock inte vilka långsiktiga effekter på arbetsutbudet en sådan reform kan tänkas få.

De ovan nämnda representerar endast ett mycket litet urval studier, utredningar och experiment rörande basinkomstens finansiering och effekter³. I Sverige är det svårt att hitta undersökningar och studier på motsvarande nivå. På bloggar, i media och icke-akademisk litteratur finns det dock ett antal exempel på kostnads och finansieringsförslag, även om de är mycket översiktliga. Lasse Ekstrand räknar i *Arbetets död och Medborgarlön* från 1996 (52-56) löst på hur mycket en ovillkorlig basinkomst skulle kosta, och kommer fram till att den kan finansieras genom endast besparingar i de offentliga finanserna. I artikeln *Medborgarlön går att införa* från 2013 i tidningen Dagens ETC räknar Johan Ehrenberg och Sten Ljunggren (2013) på en version av basinkomst liknande negativ inkomstskatt. Författarna menar att vi skulle kunna ha råd med en sådan reform genom små höjningar av bland annat inkomstskatten och moms. Utöver dessa två exempel ekar det ganska tomt, speciellt på akademisk nivå, och det har heller inte utförts några statliga utredningar runt förslaget. Möjliga anledningar till varför förslaget om basinkomst inte kommer tillräckligt nära beslutsagendan för att motivera en utredning diskuteras längre fram i uppsatsen. I nästa kapitel presenteras ett första försök till en utförligare beräkning av basinkomstens kostnader, finansieringsmöjligheter och potentiella effekter på ekonomin och samhället, vilken bjuder in till vidare forskning kring ämnet i Sverige.

³ Den intresserad kan läsa vidare bland annat i tidskriften *Basic Income Studies*.

3. Basinkomstens finansiering

Denna uppsats huvudsakliga bidrag till den svenska basinkomstdebatten är en beräkning av statsfinanserna, vilken belyser hur närmare hälften av den summa som behövs för att finansiera en ovillkorlig basinkomst kan hämtas från redan existerande bidrag. Beräkningen utgår från ett antal premisser, vilka diskuteras mer ingående längre fram.

- i) Basinkomsten betalas ut till de individer vilka i dagens system har rätt att ansöka om motsvarande typer av bidrag.
- ii) Utbetalningen ligger på 100 000 kronor om året för individer över 18 år, och 25 000 kronor för dem under 18 år.
- iii) Basinkomsten är en nettoutbetalning.
- iv) Då ett befintligt bidrag överstiger basinkomsten, betalas överskottet ut i enlighet med inkomstbortfallsprincipen.
- v) Uträkningen baseras i största möjliga mån på information om befolkningsmängd, skatteintäkter, bidragsnivåer med mera, från år 2013.

3.1 Basinkomstens nivå & kostnad

Basinkomsten brukar ofta kopplas till existensminimum. Det ska vara möjligt att leva endast på basinkomsten, om än på en låg materiell nivå. I Sverige beräknas existensminimum bland annat av Socialstyrelsen och Kronofogden.

Socialstyrelsen räknar fram en *riksnorm* i vilken det ingår mat, kläder, hygienartiklar, telefon med mera. Vad som anses vara en skälig kostnad för dessa bestäms utifrån det prisbasbelopp som varje år tas fram av Statistiska Centralbyrån (SCB, 2012). Därutöver ingår betalning till arbetslöshetskassa och hemförsäkring. Summan används, tillsammans med ett skäligt belopp för hyra, av Socialstyrelsen för att bestämma försörjningsstödet (tidigare kallat socialbidrag). År 2013 låg riksnormen på 3 880 kr för ensamstående utan barn. Beloppet varierar beroende på bland annat civilstatus och barnantal. Hyra, eller boendekostnad, anses i hög grad variera över landet och fastställas därför inte nationellt, utan bestäms från fall till fall av kommunerna (Socialstyrelsen, 2015). För att beräkna en basinkomst kan det dock vara intressant att konstatera att det nationella snittet på en hyresrätt med ett rum och kök år 2013 låg på 3 730 kr i månaden (SCB, 2013a:31).

Hemförsäkring ligger i snitt över landet på cirka 100 kr (Konsumentverket, 2014). Ett belopp för existensminimum skulle i så fall kunna ligga på 7 710 kr.

Hos Kronofogden kallas det *förbehållsbelopp* och används för att bestämma hur mycket en person får behålla vid en löneutmätning. De använder ett normalbelopp, liknande riksnormen, för att täcka levnadskostnader, vilket år 2014 låg på 4 680 kr. Förbehållsbeloppet utgörs av normalbeloppet samt kostnader för boende (Kronofogden, 2014). Om vi utgår från samma snitt på boendekostnader som ovan skulle ett annat mått på existensminimum kunna vara 8 510 kr. Båda hos Socialstyrelsen och Kronofogden finns det dock en rad olika tillägg för speciella omständigheter, så som kostnader för arbetsresor, läkar- och tandläkarbesök, glasögon, barnomsorg med mera, vilket gör att existensminimum kan tänkas vara något högre.

Ett annat mått på existensminimum skulle kunna vara de studiemedel som tillhandahålls av Centrala Studiestödsnämnden (CSN), för flera typer av högre studier. År 2013 låg stödet, vilket består av en del bidrag och en större del lån, på 45 120 kr per termin, vilket räknas som 4,5 månader (CSN, 2013:4). Det blir ca 10 027 kr per månad.

Det är inte helt lätt att hitta ett klart belopp för existensminimum i Sverige. Eftersom många levnadskostnader i hög grad varierar över landet och beroende på andra omständigheter, kommer beloppet aldrig att bli mer precist än ett genomsnitt. Utifrån resonemanget ovan verkar det dock som att existensminimum skulle kunna ligga mellan 8 000 och 10 000 kr i månaden, vilket också är de siffror som oftast brukar nämnas i basinkomstsammanhang (Se till exempel *Basinkomst=Medborgarlön*, 2015). Ett ofta förekommande tänkt belopp är 100 000 kronor per år, vilket blir cirka 8 300 kronor i månaden skattefritt, och är den summa som kommer att användas i beräkningen. För barn och ungdomar 0-17 år brukar en siffra på 2 000 – 3 000 kronor i månaden diskuteras; här kommer basinkomsten till barn att beräknas på 25 000 kronor om året, alltså cirka 2 100 kronor i månaden, vilket är dubbelt så mycket om dagens barnbidrag på 1 050 kronor i månaden.

Tabell 3.1 visar totalkostnaden för en individuell, ovillkorlig basinkomst beräknad med belopp på ovan diskuterade nivå. Den totala befolkningen uppgick 2013 till 9,6 miljarder (SCB, 2014a), varav närmare 2 av dessa består av individer under 18 år. Dessa mottar en utbetalning på 25 000 kronor per år, vilket blir en kostnad på 48,8 miljarder. De återstående 7,7 miljarder invånarna får ut hela basinkomsten på 100 000 kronor per år, en kostnad som uppgår till 769,2 miljarder. Statens totala utgifter för utbetalningen blir alltså 818 miljarder. Nedan diskuteras och beräknas hur stor del av denna kostnad som skulle kunna finansieras av befintliga bidrag, vilka ersätts av basinkomsten, samt administrationen kring dessa.

Tabell 3.1: Kostnad			
Folkmängd år 2013*	Antal*	Basinkomst per person och år, kr	Kostnad basinkomst per år, mkr
Totalt	9 644 864		
0- 17 år	1 952 478	25 000	48 811
> 17 år	7 692 386	100 000	769 238
*Källa: SCB			Summa: 818 049

3.2 Vilka av dagens kostnader ersätts av basinkomst?

I kapitel 3.2 diskuteras hur ett införande av en ovillkorlig basinkomst kan tänkas påverka den offentliga sektorns utgifter. I Sverige är den offentliga sektorn uppdelad i tre delsektorer, efter vilka tjänster de har fått i uppdrag att förse befolkningen med; *den statliga sektorn*, *den kommunala sektorn* och *ålderspensionssystemet* (SCB, 2014b:32). Beräkningen begränsas till de poster som mer eller mindre *direkt* ersätts av basinkomsten, för en individ eller ett hushåll. Områden som påverkas indirekt eller på längre sikt utelämnas i detta kapitel. För att renodla resultatet, och samtidigt bryta med så få av den svenska välfärdsstatens grunder som möjligt, begränsas beräkningen till att inte ta ställning mellan de olika syften med vilka en ovillkorlig basinkomst kan införas. Det innebär att exempelvis att inkomstbortfallsprincipen, där vissa bidrag och ersättningar är baserade på tidigare eller utebliven inkomst, inte ifrågasätts. Som Janson (2003:137) diskuterar i sin doktorsavhandling, basinkomst kompatibel med inkomstförsäkring.

3.2.1 Den statliga sektorn

Beräkning utgår i första hand från Regeringens Skrivelse 2013/14:101, statens årsredovisning för år 2013. Under rubriken *transfereringar* kan vi läsa att ”hushållssektorn är den dominerande mottagaren och tar emot 65 procent av transfereringarna. Transfereringarna till hushåll är bl.a. ålderspensioner, sjukpenning, föräldrapenning, barnbidrag och arbetslöshetsersättning.” Detta belopp uppgick år 2013 till 585 miljarder kronor (Regeringens Skrivelse, 2013:148). Nedan undersöks hur stor del av beloppet som kommer att kunna användas för att finansiera basinkomsten. Statens utgifter är uppdelade på 27 utgiftsområden, varav sex stycken (utgiftsområde 10-15) är relevanta för beräkningen och kommer att diskuteras nedan. Ett införande av basinkomst påverkar

inte *direkt* resterande utgiftsområden, även om de mycket väl kan komma att påverkas indirekt. I Utgiftsområde 4: Rättsväsendet, till exempel, kommer ingen av posterna att ingå i basinkomsten, även om det kan tänkas att införandet av en sådan på lång sikt skulle kunna leda till att färre brott begås i samhället, och på så sätt påverka utgiftsområdet.

Utgiftsområde 10: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

I detta utgiftsområde ingår ersättningar som kan erhållas vid sjukdom och funktionsnedsättning, till exempel Aktivitets- och sjukersättning, Sjukpenning och Arbetsskadeersättning. Det verkar rimligt att de bidrag som avser vanliga levnadskostnader ersätts av basinkomsten, medan de som avser extra kostnader eller kompensation för sjukdom och funktionsnedsättning bibehålls. *Aktivitets- och sjukersättningen* är menad att användas till levnadskostnader, och kan därför ersättas av basinkomsten. Tidigare kallat *förtidspension* är detta ett bidrag till personer 19-29 respektive 30-65 år gamla som inte kommer att kunna arbeta heltid under minst ett år till resten av sitt arbetsliv, på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning (Försäkringskassan, 2014a). Vid inga eller ringa tidigare inkomster är garantinivån, beroende på ålder, mellan 7 787 och 8 880 kronor i månaden före skatt, vilket helt täcks av basinkomsten. Vid högre tidigare inkomster ligger taket på 17 800 kronor i månaden före skatt. Då ersättningar som idag är baserade på tidigare inkomst i denna beräkning inte ifrågasätts, skulle en lösning kunna vara att utbetalningarna behålls på samma nivå, men att beloppet för basinkomsten dras av. Det verkar inte heller rimligt att det skulle betalas ut både full ersättning *och* basinkomst. Räknat på 31,7 procent skatt, genomsnittlig kommunalskatt år 2013 (SCB, 2013:1) blir maxbelopp $(17\ 800 * 0,683)$ 12 157 kronor efter skatt i dagsläget. En person som har rätt till den maximala ersättningen skulle alltså få en aktivitets- och sjukersättning på $(12\ 157 - 8\ 300)$ 3 857 kronor i månaden efter skatt, utöver sin basinkomst. År 2013 utbetalades aktivitets- och sjukersättning till 229 949 personer i Sverige, vilket betyder att $(100\ 000 * 229\ 949)$ 22 995 miljoner kronor kan användas till att finansiera basinkomsten.

Sjuk- och rehabiliteringspenningen är en ersättning för utebliven inkomst, och är baserad på storleken på denna inkomst. Knapp 80 procent av lönen, dock endast upp till 708 kronor per dag (cirka 21 000 kronor i månaden före skatt, cirka 14 343 kronor efter skatt med 31,7 procents skattesats) betalas ut i ett år och därefter sjunker den successivt (Försäkringskassan, 2014b). Eftersom basinkomsten redan kommer att täcka de mest nödvändiga levnadskostnaderna är det möjligt att tänka sig att staten skulle ersätta endast de belopp som överstiger beloppet för basinkomsten. Då det nya taket blir $(14\ 343 - 8\ 300)$ 6 043 kronor efter skatt kommer denna post att

krympa märkbart. 128 527 personer fick sjukpenning år 2013, vilket ger (100 000*128 527) 12 853 miljoner.

Resterande poster i område 10, såsom *Handikappersättning*, ändras inte i och med införandet av basinkomsten då de rör extra kostnader relaterade till sjukdom och funktionshinder. Dock bör bidrag för sjukskrivningsprocessen redans ses vara täckta av basinkomsten.

Även Försäkringskassan ingår i detta utgiftsområde. Då dess administrativa uppgifter kommer att minska till viss del i och med förändringarna i posterna ovan, bland annat på grund av att de som tidigare har haft ringa eller inga inkomster inte kommer att behöva ansöka via Försäkringskassan för att få ut sin basinkomst, kan det tänkas att i alla fall 2 000 miljoner sparas in.

Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Aktivitets- och sjukersättningar	52 240	22 995
Sjukpenning och rehabilitering	27 941	12 853
Försäkringskassan	7 660	2 000
Arbetsskadeersättningar	3 831	-
Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 300	2 300
Handikappersättningar	1 317	-
Bidrag för arbete med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	1 000	-
Övriga anslag	106	-
Summa	96 394	40 148

Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Under denna rubrik ligger de delar av ålderspensionen som är finansierad av statliga anslag. Det handlar främst om bidrag i de fall då den allmänna pensionen och andra inkomster efter 65 års ålder är låga till obefintliga. *Garantipensionen* beskrivs som ett ”grundskydd för dig som haft liten eller ingen arbetsinkomst under livet” och det högsta belopp som betalas ut är 7 881 kronor i månaden före skatt. Det fulla beloppet betalas bara ut till de som varit bosatt i Sverige under 40 år och mellan 16 och 64 års ålder, och även då blir det bara ungefär 5 500 kronor i månaden efter skatt, vilket är långt från existensminimum. Därför finns det även ett *äldreförsörjningsstöd* och *bostadstillägg* till pensionärer. Dessa bidrag uppgår tillsammans till 25 601 miljoner kronor och ersätts direkt av basinkomsten.

Vidare finns det *efterlevandepensioner till vuxna*, där 13 883 miljoner kronor betalades ut år 2013. Denna består av två delar, dels en *änkepension* som är under avveckling sedan år 1990, dels en *omställningspension* som betalas ut i 12 månader efter maken/makans bortgång (Pensionsmyndigheten, 2014a). Den förra är den absolut största delen, då den senare endast uppgår till under en miljard kronor per år. Eftersom änkepensionen redan är i avveckling kan den användas för att finansiera basinkomsten. Omställningspension är dock en ersättning för en del av den inkomst som en av makarna bidrog med, för att underlätta omställningen till det nya livet. Det kan tänkas rimligt att den fortfarande fyller en funktion efter att basinkomsten införts, varför den inte tas med i beräkningen.

Slutligen ligger Pensionsmyndighetens verksamhet under utgiftsområde 11. Utifrån diskussionen som förs under rubriken ”Pensionsmyndigheten” kommer dess kostnader förmodligen inte minska i betydande utsträckning och posten får ligga kvar.

Tabell 3.3: Ekonomisk trygghet vid ålderdom		
Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Garantipension till ålderspension	16 751	16 751
Efterlevandepensioner till vuxna	13 883	13 000
Bostadstillägg till pensionärer	8 182	8 182
Äldreförsörjningsstöd	658	658
Pensionsmyndigheten	511	-
Summa	39 985	38 591

Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn

I detta utgiftsområde ingår bidrag och ersättningar som rör familjer. Den första posten är *föräldraförsäkring*, vilket enligt Försäkringskassan är pengar som betalas ut för att göra det möjligt att en tid vara hemma med sitt barn istället för att arbeta, söka arbete eller studera (Försäkringskassan, 2014b). Detta verkar fungera bra ihop med tanken om basinkomst. Det är dock inte möjligt att direkt inkorporera föräldraförsäkringen i basinkomsten, då den likt sjukpenningen är till viss del baserad på inkomstnivå och täcks av inkomstbortfallsprincipen. Den betalas ut i totalt 480 dagar, varav 390 är inkomstbaserade och 90 är baserade på ett lägstabelopp på 180 kronor om dagen. Liksom i fallet med sjukpenningen finns det olika sätt att se på vad som är rättvist. Det kan tänkas att hela föräldrapenningen försvinner i och med införandet av basinkomsten, eftersom alla redan har tillräckliga medel. Föräldrarna får dessutom 2 100 kronor varje månad för sitt barn, vilket är dubbelt så högt som dagens barnbidrag. En stor fördel med detta är som tidigare nämnts att även

alla kostnader för administration försvinner. Dock skulle många mena att det inte är rättvist att ta bort den inkomstbaserade delen av föräldraförsäkring, eftersom de som idag skulle fått ut mer förlorar på det och att det tar bort incitament att arbeta. Å andra sidan verkar de orimligt att en föräldraledig person skulle få både basinkomst och hel föräldrapenning. En kompromiss, liknade sjukförsäkringen, skulle då kunna vara att se till att slutsumman av basinkomsten och föräldrapenningen tillsammans blir ungefär den samma som i dagsläget. Beloppet för basinkomsten skulle kunna dras av från föräldrapenningen, om den överstiger basinkomsten. Om föräldrapenning understiger basinkomsten betalas inte något extra ut. Beräkningen av den slutliga föräldrapenning bör även ta hänsyn till att ”barnbidraget” har mer än fördubblats under hela perioden då föräldrarna är försörjningsskyldiga för barnet och att basinkomsten gör att föräldern får ut mycket mer än lägstabeloppet under de 90 sista dagarna med föräldrapenning. Med det förda resonemanget skulle en stor del av föräldrapenningen användas för att finansiera basinkomsten, här används en uppskattning på 25 000 av 36 720 miljoner.

Barnbidraget är ett av de bidrag som basinkomsten ofta brukar jämföras med, eftersom det betalas ut till alla (som har ett barn under 16 år) oberoende av inkomst eller förmögenhet. Beloppet är dessutom lika för alla. Hela posten *barnbidrag* kommer att ersättas av basinkomst för barn. Posten *Underhållsstöd*, där maxbeloppet är 1 273 kronor i månaden per barn (Försäkringskassan, 2014c) kan också anses vara täckt av det basinkomsten, då utbetalningen för varje barn fördubblas jämfört med dagens barnbidrag.

Pensionsrätt för barnår innebär att staten betalar pensionsavgiften för en förälder eller en av föräldrarna, om denne väljer att arbeta mindre eller stanna hemma under upp till de första fyra åren av barnets liv. Det pensionsgrundande beloppet beräknas på en tänkt inkomst (Pensionsmyndigheten, 2014b). Enligt den förda diskussionen om pension och nuvarande rättvisepprinciper, verkar det rimligt att denna post står kvar opåverkad.

Posten *Bostadsbidrag* är riktad till föräldrar eller unga mellan 18 och 28 år som har låga inkomster och behöver hjälp med sin boendekostnad (Försäkringskassan, 2014d). Med basinkomst för både barn och vuxna över 18 kan det tänkas att dessa baskostnader redan är täckta.

De tre sista punkterna, *Vårdbidrag till funktionshindrade barn*, och *Bidrag till internationella adoptioner*, ligger kvar på nuvarande nivå då de inte kan sägas påverkas nämnvärt av basinkomstens införande.

Tabell 3.4: Ekonomisk trygghet för familjer och barn		
Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Föräldraförsäkring	36 720	25 000
Allmänna barnbidrag	24 723	24 723
Pensionsrätt för barnår	6 468	-
Bostadsbidrag	4 533	4 533
Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 147	-
Underhållsstöd	2 052	2 052
Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	15	-
Övriga anslag	876	-
Summa	78 533	56 297

Utgiftsområde 13: Integration och jämställdhet

En av de mest problematiska frågorna med basinkomst gäller invandring. Vilka utrikes födda ska ha rätt till en ovillkorlig basinkomst? Är det först när du blivit medborgare i Sverige? När du fått permanent uppehållstillstånd? Under tiden du har tillfälligt uppehållstillstånd? Om du som EU- eller ESS-medborgare med uppehållsrätt bosätter dig i Sverige? Ska en basinkomst betalas ut till asylsökande? Dessa är frågor som måste diskuteras noga och som det därefter måste fattas politiska beslut om. Det vi skulle kunna gå efter här är vilka som har rätt till dagens befintliga bidrag, såsom försörjningsstöd, sjukersättning och barnbidrag (Van Perjis, 2000).

De ersättningar kommunerna får för att ta emot flyktingar påverkas inte av basinkomsten, eftersom det handlar om kommunernas extra kostnader.

Etableringsersättning gäller invandrare med uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting eller skyddsbehövande och som är mellan 20 och 65 år. Eftersom dessa personer räknas till de som har rätt till många övriga bidrag i Sverige och därmed kan tänkas kvalificera sig för basinkomst, bör etableringstillägget täckas av denna. Däremot bör det fortfarande finnas myndigheter som arbetar med etablering och integration, varför resterande poster inte ingår i basinkomsten. Även hemutrustningslån, som diskuteras under ”Centrala studiestödsnämnden”, ligger kvar.

Tabell 3.5: Integration och jämställdhet		
Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Kommunersättningar vid flyktingmottagande	5 542	-
Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 668	1 668
Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	930	-
Integrationsåtgärder	205	-
Hemutrustningslån	106	-
Övriga anslag	385	-
Summa	8 836	1 668

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

I och med att alla som idag har rättighet till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd kommer att få sin basinkomst, verkar det inte rimligt att staten även skulle betala dessa bidrag. Detta utesluter dock inte att a-kassorna finns kvar; deras administration, löner och så vidare, finansieras idag inte av staten. Det är heller inte hela arbetslöshetsersättningen som finansieras av staten, utan en stor del kommer från medlemsavgifter som betalas till de olika a-kassorna. År 2011 kom 38 procent av den utbetalda arbetslöshetsersättningen från medlemsavgifter (IAF, 2013). Om det finns intresse från invånarna att vara med i en a-kassa och betala en medlemsavgift, finns det inget som hindrar det. Den arbetslöshetsersättning som betalas ut från dessa blir möjligen lägre än i dagsläget, men den blir utöver de basbehov som redan täcks av basinkomsten.

Samhall ägs av staten och är ett aktiebolag som har till uppgift att skapa utvecklande jobb åt personer med funktionsnedsättning (Samhall, 2014). Lönebidrag betalas ut till arbetsgivaren som kompensation bland annat för att arbetsplatsen måste anpassas till en person med funktionshinder (Arbetsförmedlingen, 2015). Påverkas då posten *Lönebidrag och Samhall m.m.* av ett införande av basinkomst? Om vi håller oss till tumregeln för den här beräkningen, att inte göra skillnad på med vilken avsikt basinkomsten är tänkt att fylla, behöver den inte direkt påverkas. Bör det finnas åtgärder för de som har speciellt svårt att få anställning? Huruvida Samhall och lönebidrag är ett effektivt sätt sättet att uppnå detta ligger utanför denna skrivelse, och således ligger posten kvar.

Nästa fråga handlar om huruvida Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiska åtgärder påverkas när vi inför en ovillkorlig basinkomst. Två av Arbetsförmedlingens uppdrag, att ”säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring” och att ”säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott i samarbete med berörda parter” (Arbetsförmedling, 2013:7), kommer sannolikt att försvinna eller minska kraftigt då basinkomsten betalas ut ovillkorligt och kontinuerligt. Det förefaller mer komplicerat att spekulera i vad som skulle kunna hända med organisationens övriga uppdrag. I detta kapitel ifrågasätts inte de arbetsmarknadspolitiska åtgärdernas samhällsnytta, såsom att matcha arbetsgivare och arbetstagare och hjälp till omskolning, dock måste de diskuteras hur det faktum att arbetslösa människor inte kommer att vara tvungna att delta i åtgärdsprogrammen för att få ut sin arbetslöshetsersättning kommer att påverka Arbetsförmedlingens verksamhet. De som är nöjda med att leva på den låga materiella nivå som basinkomsten ger och under en period väljer att inte aktivt söka arbete kommer förmodligen inte att utnyttja någon av Arbetsförmedlingens tjänster. Det är inte heller självklart att alla de som söker arbete vill ta emot Arbetsförmedlingens hjälp, om det inte är ett krav. Ett missnöje från många arbetssökande med de tre faserna i jobb- och utvecklingsgarantin är tydligt i samhällsdebatten. Det kan tänkas att arbetssökande föredrar andra sätt att finna arbete, om de själva får välja. Efter ovan förda resonemang kan det tänkas vara rimligt att dessa två poster reduceras till hälften när basinkomsten införs.

Lönegarantin kallas det när staten betalar utebliven lön vid en arbetsgivares konkurs (Kronofogden, 2013). Ersättningen är år 2014 maximalt fyra prisbasbelopp (cirka 177 600 kr). Denna garanti kan tänkas följa samma logik som exempelvis sjukersättning, där basinkomstbeloppet dras av från totalbeloppet. Om du skulle ha fått ut 15 000 kronor efter skatt i lönegaranti för en månad, får du $(15\,000 - 8\,300) = 6\,700$ kronor i lönegaranti och erhåller som vanligt din basinkomst på 8 300. Det kan tänkas rimligt att den post då minskar med hälften. '

Tabell 3.6: Arbetsmarknad och arbetsliv		
Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 780	31 780
Lönebidrag och Samhall m.m.	17 040	-
Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 862	4 431
Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 108	3 554
Bidrag till lönegarantiersättning	2 447	1 224
Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 507	-
Övriga anslag	976	-
Summa	69 721	40 989

Utgiftsområde 15: Studiestöd

Centrala Studiestödsnämnden (CSN) är den myndighet som ansvarar för studiestödet i Sverige. De prövar och betalar ut studiestöd i olika former till studenter i gymnasiet, på komvux, folkhögskola, högskola och universitet. Delar av studiestödet är bidrag, och delar är lån, vilka det även ansvarar för återbetalningen av. CSN har även ansvar för ersättning för teckenspråksutbildning till föräldrar vars barn är beroende av teckenspråk för kommunikation, ett bidrag för studenter med funktionsnedsättning på riksgymnasium, och ett *hemustrustningslån* till utländska medborgare. Myndighetens vision är att göra studier möjliga. Studiestödet i form av lån är i nuläget i stort sätt självförsörjande (CSN lånar av riksgälden och studenterna betalar tillbaka lånen med 70% av den räntan). De resterande verksamhetskostnaderna och bidragsdelen av studiestödet är dock direkt finansierat av staten. År 2013 fick CSN cirka 22 605 miljoner kronor i anslag av staten (CSN, 2013:95).

Vid införandet av en basinkomst kan denna myndighet läggas ned. Studenterna på alla utbildningsnivåer skulle redan ha tillräckligt för att kunna studera på heltid utan att behöva ta ett jobb samtidigt, givet att utbildningen är avgiftsfri. Vissa delar, såsom ersättning för teckenspråksutbildning till föräldrar och hemustrustningslånet, vilket är till för personer utan svenskt medborgarskap, kan tänkas ligga utöver basinkomsten. Anslag för dessa var 47 (47 146 tkr) respektive 217 miljoner kronor (216 582 tkr, denna post ligger under Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet men är CSNs ansvar). Administrationen kan läggas hos existerande statliga myndigheter, vilket gör att kostnaderna endast behöver stiga de första åren, och det marginellt.

Enligt statens årsredovisning blev utfallet 2013, minus hemutrustningslån, 20,567 miljarder vilket kan användas till att finansiera basinkomsten.

Anslagsnamn	Utfall 2013, miljoner kronor	Till basinkomst, miljoner kronor
Studiemedel m.m.	12 859	12 859
Studiemedelsräntor m.m.	3 853	3 853
Studiehjälp m.m.	3 474	3 474
Centrala studiestödsnämnden m.m.	294	294
Övriga anslag	87	87
Summa	20 567	20 567

3.2.2 Den kommunala sektorn

Kommunerna betalar ut *försörjningsstöd*, även benämnt *ekonomiskt bistånd*, vilket är samhällets yttersta skyddsnät för de som inte själva kan försörja sig. Tanken är att det ska fungera som en tillfällig lösning och att individen har ett eget ansvar att tillgodose sina behov. För att ha rätt till bidraget måste en person först använda upp och sälja av det mesta av sina tillgångar, och är även skyldig att kontinuerligt söka jobb (Socialstyrelsen, 2014:85). Stödet utgick år 2013 till cirka 5,7 procent av alla Sveriges hushåll, och kommunerna betalade ut 10 800 miljoner kronor (Socialstyrelsen, 2013). Tillsammans med personal- och administrativa kostnader gick **13 773 miljoner kronor** till försörjningsstödet. Nivån diskuteras ovan i och med existensminimum. Försörjningsstödet försvinner helt i samband med införandet av basinkomsten, eftersom de personer som kvalificerar för den redan kommer att ha sina basbehov täckta. Därmed försvinner även alla administrativa kostnader kring det, och kan användas för att finansiera basinkomsten.

3.2.3 Ålderspensionssystemet

Det totala belopp som en pensionär får ut består av flera olika delar; Allmän pension, tjänstepension och eventuell privat pension. Den privata kommer inte att påverkas av basinkomstens införande, medan de andra kan tänkas göra det. Pensionsmyndigheten betalar ut den allmänna pensionen, vilken är knuten till individens inkomst under hela livet. Systemet är delvis avgiftsbaserat och under 2013 betalades det ut 257 374 miljoner kronor i pensioner (Pensionsmyndigheten, 2013:73). Eftersom det fortfarande ska finnas incitament att arbeta i ett samhälle med basinkomst, och eftersom de flesta vill ha en högre materiell standard och är beredda att arbeta för det, bör det även efter införandet finnas en del av den allmänna pensionen som är inkomstbaserad. En lösning skulle kunna vara att avgifterna behålls på samma nivå, men

basinkomstbeloppet dras av när pensionen betalas ut. Om en persons allmänna pension idag ligger på exempelvis 14 000 kronor efter skatt, skulle samma person med basinkomst kunna få ut (14 000 – 8 300) 5 700 kronor i månaden från Pensionsmyndigheten. Slutsumman blir densamma, det lönar sig fortfarande att arbeta och resterande pengar kan gå till att finansiera basinkomsten. Ingen pensionär får det sämre än idag. De som skulle haft en pension under basinkomstbeloppet får mer pengar och de som skulle haft en pension över basinkomstbeloppet får en slutsumma som är lika hög som den skulle ha varit om de inte erhållit basinkomst. År 2013 fanns det 2 miljoner pensionärer i Sverige (Pensionsmyndigheten, 2014b). Efter att ha räknat bort summan för de pensionärer som innehar garantipension, eftersom denna kostnad redan är inkluderad sedan tidigare, kan $((100\ 000 * 2\ 000\ 000) - 16\ 761\ 000\ 000)$ **183 239 000 miljoner kronor** användas som intäkter till basinkomsten.

Eftersom tjänstepensionen betalas in till pensionssystemet av arbetsgivaren, och för att inte ytterligare minska incitament till arbete, bör denna inte påverkas av införandet av basinkomst, utan finnas kvar som vanligt.

3.2.4 Summa

Summan av de delar av bidragssystemet som kan ersättas med en ovillkorlig basinkomst uppgår till 395 272 miljoner kronor, vilket är närmare hälften ($818\ 049 - 395\ 272 = 422\ 777$ mkr) av basinkomstens totala kostnad. Detta betyder att om en basinkomst skulle införas i Sverige idag, skulle närmare hälften av kostnaden täckas av existerande bidrag, medan de resterande 422 777 miljonerna skulle behöva finansiering från källor utanför det som kommer direkt från det nuvarande sociala skydds nätet. Förslaget om en ovillkorlig basinkomst på existensminimum är därmed inte direkt självfinansierad, även om det inte är en obetydlig summa som sparas in. Detta resultat är ett betydelsefullt bidrag till den svenska basinkomstdebatten.

Det bör dock nämnas att kostnaden för basinkomsten inte är fasta, utan varierar beroende på bland annat ändringar i befolkningens mängden. Förslaget om basinkomst, liksom hela välfärdsstaten i sig, står inför det faktum att medellivslängden ökar samtidigt som barnantalet minskar i det flesta industriländer. Barr (1998:412) menar dock att det finns en rad politiska åtgärder, av vilka flera redan har tagits eller är på gång att tas, som kan komma till rätta med problemet. Exempel på sådana policys är ökad invandring och höjd pensionsålder.

Ett annat resultat av beräkningen är att intäkterna främst kommer i form av delar av de summor som betalas ut i olika bidrag idag, *inte* så mycket från själva administrationen runt bidragssystemet. Ett utbrett argument för den version där basinkomsten betalas ut till alla medlemmar i samhället, inte bara de behövande, är att detta skulle spara in på mycket av de

administrativa arbete som finns i dagens bidragssystem. I beräkningen ovan blir så dock inte fallet; relativt små summor skulle kunna sparas in från administration. Detta beror till stor del på att många av dagens bidrag och ersättningar betalas ut efter inkomstbortfallsprincipen. Då dessa bidrag ofta överstiger nivån på basinkomsten, måste administrationen kring dem behållas, och varje ansökan måste granskas på samma sätt som idag.

Att betala ut en ovillkorlig basinkomst till hela Sveriges befolkning är alltså betydligt mer resurskrävande än dagens bidragssystem. Detta beror främst på att den betalas ut till alla, medan bidrag idag betalas ut mycket mer restriktivt, antingen genom behovsprövning, krav på motprestation (Barr, 1998:258). Som diskuteras i stycke 2.2 får ökade kostnader konsekvenser för både makro- och mikroekonomisk effektivitet. Vilka, och hur stora, dessa effekter blir beror på hur dessa ökade utgifter bekostas.

Om resurserna tas från andra delar av offentlig sektor är vi inne på mikroekonomisk effektivitet (Barr, 1998:9). Detta skulle leda till att en större del av välfärdsstatens resurser användes till transfereringar än idag, vilket betyder att det blir mindre krav för andra funktioner. Huruvida detta leder till en minskad effektivitet beror på hur stor vikt vi lägger på att det bör finnas en sådan ekonomisk grundtrygghet som basinkomsten utgör, jämfört med andra potentiella policymål.

Den resterande kostnaden för basinkomsten kan också finansieras genom höjda skatter, så att en större del av BNP går in i välfärdsstaten. Då handlar det om makroekonomisk effektivitet, och påverkan på bland annat landets ekonomiska tillväxt. I kapitel 3.3 nedan analyseras ett antal skattereformer som brukar diskuteras i samband med basinkomstförslag, och vad dessa enligt ekonomisk teori kan leda till.

Tabell 3.8: Summa	
Område	Till Basinkomst, miljoner kronor
Utgiftsområde 10	40 148
Utgiftsområde 11	38 591
Utgiftsområde 12	56 297
Utgiftsområde 13	1 668
Utgiftsområde 14	40 989
Utgiftsområde 15	20 567
Kommun/försörjningsstöd	13 773
Premiepensionsmyndigheten	183 239
Summa	395 272
Kostnad för basinkomst	818 049
Överskott kostnad	422 777

3.3 Skattereformer

Från föregående kapitel framgår att närmar hälften av en ovillkorlig, individuell basinkomst, med en nivå runt existensminimum för individer över 18 års ålder och en lägre nivå för barn och ungdomar, kan finansieras genom att den ersätter en del av dagens bidragssystem. Den andra hälften, en siffra motsvarande cirka 423 miljarder kronor, måste finansieras på andra sätt. I konkreta förslag kopplas den ovillkorliga basinkomsten ofta ihop med olika typer av skattereformer, av vilka några diskuteras i detta kapitel. Den första handlar om en kombination av basinkomst och inkomstskatt, där upp till hela beloppet ”betalas tillbaka”. Därefter analyseras vilka effekter en ökad progressivitet i inkomstbeskattningen, oberoende av basinkomsten, skulle kunna få. Vidare diskuteras indirekta skatter såsom konsumtions- och miljöskatter, och slutligen en reform i form av en produktionsskatt.

Välfärdsstaten finansieras i princip uteslutande av olika skatter, såsom inkomstskatt, kapitalskatt och mervärdesskatt. I Sverige var de totala skatteintäkterna 1 614 miljarder kronor år 2013, jämfört med 13 miljarder från andra intäktskällor som till exempel såld statlig egendom och bidrag från EU (Statens årsredovisning, 2013:44). Utbildning, sjukvård och andra viktiga funktioner som välfärdsstaten fyller (Barr, 1998:408), liksom de som diskuteras under rubrik 2.5, är alltså beroende av dessa intäkter. Skatter är dock inte oproblematiska; Generellt skadar alla typer av skatter marknaden genom att driva in en kilt mellan kostnaden för att producera en vara eller tjänst och priset som får betalas för den. Marginalnyttan stämmer då inte överens med marginalkostnaden, och det uppstår en dödviktsförlust som drabbar både konsumenter och producenter, vilket vidare leder till en störning av den ekonomiska tillväxten (Burda & Wyplosz, 2013:473).

Förslag på skattereformer måste alltså ta hänsyn både till de funktioner i välfärdsstaten som ska fungera, som iden om den ovillkorliga basinkomsten i detta fall, och de negativa effekter sättet att finansiera dem på kan få på ekonomin. Enligt Ramsays princip för offentliga finanser görs detta genom att se till att beskattning sker på det minst ineffektiva sättet möjligt. Detta görs enligt principen först och främst genom att skatterna sprids ut så mycket som möjligt mellan så många varor och tjänster som möjligt. Därefter ska strävan vara att beskatta de varor och tjänster med elastiska efterfråge- och utbudskurvorna högst. Skälet till detta är att skattebasen minskar som minst där utbudselasticiteten är lägst. Eftersom skatter ofta påverkar ekonomin negativt är det annars stor sannolikhet att de leder till att skattebasen minskar (Burda & Wyplosz, 2013:475). Det kan mycket väl bli så att en höjd skatt minskar skattebasen så mycket att den totala intäkten från skatten blir lägre. Denna effekt brukar illustreras med Lafferkurvan, som visar totala skatteintäkter på ena axeln och genomsnittligt skattetryck i förhållande till BNP på den andra axeln. De försök som gjorts att uppskatta den punkt där de totala skatteinkomsterna börjar minska visar på att ett skattetryck på

mellan 55 och 65% är kritiskt. I Sverige ligger vi idag på ca 42,5% (Ekonomifakta, 2014), vilket tyder på att det finns utrymme för ett något högre skattetryck, även om vi ligger relativt högt i en internationell jämförelse.

En viktig del av de reformer som presenteras nedan, handlar vidare om att skatter, utöver att inbringa resurser till välfärdsstaten, kan ha egna syften i sig. Dessa kan bland annat vara att styra efterfrågan eller utbudet av en viss vara eller tjänst, eller att jämna ut inkomstklyftor i samhället.

3.3.1 Inkomstskatt inom basinkomstens ramar

Många basinkomstförespråkare menar att en, ofta progressiv, höjning av inkomstskatten bör bli en av finansierarna till en ovillkorliga basinkomst (Se till exempel Van Perjis, 2000:4). Basinkomsten betalas fortfarande ut till alla, men den kombineras med att annan inkomst, över en viss nivå, beskattas utöver dagens nivå. Barr (1998:258) menar att vi kan se ett sådant förslag antingen som att vi måste vara beredda på att en så hög utbetalning som en basinkomst på existensminimum kräver hög beskattning; alternativt kan vi se det som ett sätt att ta tillbaka den summa som betalats ut till medel- och höginkomsttagare.

Här presenteras två exempel på hur en sådan skatt skulle kunna se ut, vilka illustreras i Tabell 3.9 och 3.10. I det första används en platt skatt och i det andra en progressiv.

Båda fallen bygger på att alla individer får en utbetalning på 100 000 kronor om året, samtidigt som inkomstskatten höjs med 5, 10 respektive 15 procent. När inkomsten stiger, stiger även det extra beloppet som betalas in i skatt långsamt, och till slut, vid en hög inkomstnivå, har ett belopp lika stort som basinkomsten betalats in i skatt. Förslaget innebär båda att basinkomsten förblir ovillkorlig, medan en del av, och upp till hela, beloppet ”betalas tillbaka” vid höga inkomster. Det betyder att det tidigare diskuterade potentiella fördelarna med en ovillkorlig basinkomst, såsom grundtrygghet, frihet, effektivitet, låga administrativa kostnader och så vidare, består.

I tabell 3.9 och 3.10 visas en beräkningen baserad på SCB's statistik om beskattningsbar förvärvsinkomst för år 2012 (SCB, 2012b). Där kan utläsas att en totalsumma på 175 292 miljoner respektive 245 547 miljoner kronor kan komma att kunna användas för att finansiera den kvarvarande kostnaden för den ovillkorliga basinkomsten. Beräkningarna är till för att ge en bild av hur förslaget med en basinkomst i kombination med inkomstskatt skulle kunna se ut. Vid exakt vilken inkomstnivå beskattningen skall starta och när taket nås blir sedan ett politiskt beslut.

I tabell 3.9 betalas en extra inkomstskatt på 10 procent vid alla inkomstnivåer, och hela basinkomstbeloppet är ”tillbakabetalat” först vid en årsinkomst på 1 000 000 kronor. En individ på denna inkomstnivå mottar alltså 100 000 kronor för att sedan betala tillbaka samma belopp i skatt, varför nettoutbetalningen blir noll. I den progressiva versionen betalas 5 procent extra vid inkomster under 100 000 kronor per år, 10 procent mellan 100 000 och 200 000 kronor och 15 procent på årsinkomster över 200 000 kronor. I detta exempel har ett belopp motsvarande basinkomsten betalats in vid inkomster på 500 000 kronor. För högre inkomster, vilket illustreras i tabell 3.10, ökar inte totalbeloppet, utan ligger kvar på 100 000 kronor per år. Det inbetalade beloppet för den extra inkomstskatten överstiger aldrig beloppet för basinkomsten, oavsett inkomstnivå. Ingen individ förlorar, jämfört med dagsläget, på detta förslag. Däremot tjänar 99,4 respektive 94,6 procent av befolkningen på förslaget, då basinkomsten överstiger det belopp som betalas in i skatt. För nästan alla individer i Sverige blir basinkomsten med dessa förslag fortfarande en nettoutbetalningen, samtidigt som 175 000 – 250 000 miljoner kronor kan användas till att finansiera kostnaderna för den ovillkorliga basinkomsten. Om basinkomsten kombineras med en liknade skattereform, skulle de återstående kostnaderna uppgå till omkring 200 000 miljoner kronor. Eftersom dessa skatteintäkter tas ut inom ramarna för utbetalningen, blir förslaget i så fall självfinansierande i högre grad. Cirka 600 000 miljoner av 800 000 kan finansieras utan att använda mer resurser än dagsläget.

Dock måste det diskuteras att dessa skattereformer (3.9 och 3.10), trots att de sker inom ramarna för basinkomsten och genererar en nettoutbetalningen för majoriteten, fungerar som vilken inkomstskatt som helst när det kommer till marginaleffekter. Idag uppgår inkomstskatten (förenklat) till cirka 30 procent på inkomster under 400 000 kronor om året, 50 procent vid inkomster 400 000-600 000 kronor, och 55 procent över 600 000 kronor (Skatteverket, 2015). Då extraskatten i förslagen läggs ovanpå dagens inkomstskatt kommer den totala inkomstskatten i 3.9 att uppgå till cirka 40 procent vid årsinkomster upp till 400 000 kronor, 60 procent vid inkomster 400 000-600 000 kronor och 65 procent vid inkomster över 600 000 kronor. I 3.10 blir detta 35 procent under 100 000 kronor, 40 procent 100 000 – 400 000 kronor och 50 respektive 55 procent, lika mycket som i dagsläget (då hela beloppet för basinkomst är betalat vid dessa inkomstnivåer i 3.10), vid inkomster över 400 000 och 600 000 kronor. Barr (1998:258) menar att en ovillkorlig basinkomst som sätts på en nivå motsvarande existensminimum kommer att behöva en genomsnittlig skattesats på 50- 60 procent för att kunna finansieras. Uppskattningen verkar stämma in på resultatet av uträkningarna 3.9 och 3.10.

Höga skatter på inkomst påverkar individens incitamenten att arbeta negativt, vilket gör att det totala arbetskraftsutbudet minskar. Om detta leder till att färre väljer att arbeta, eller att färre

timmar totalt arbetas, kan höjda skatter medföra att skattebasen minskar (Burda & Wyplosz, 2013:475). Eftersom över hälften av offentlig sektors inkomster kommer från skatt på arbete, kan en minskning av detta få stora konsekvenser för statens möjlighet att finansiera till exempel ekonomiska bidrag såsom basinkomsten. Då skattehöjningar betyder att individers totala inkomst minskar kan de leda till minskad konsumtion i ekonomin vilket i sin tur kan leda till minskad efterfrågan på arbetskraft och ytterligare minskningar i skattebasen. I förslag 3.9 och 3.10 minskar dock inte individens totala inkomst jämfört med dagsläget, inräknat utbetalningen av basinkomsten. Då alla inkomstgrupper förutom de allra högst totalt sett tjänar på förslaget, kan det tänkas leda till ökad konsumtion i ekonomin och därmed ökad efterfrågan på arbetskraft.

Det är alltså viktigt att hitta en optimal beskattningsnivå för inkomst, men enligt Birch Sörensen (2010:220) är det svårt att bestämma då många faktorer, såsom elasticiteten av arbetskraftsutbudet, uppdelningen av arbetstagare i olika inkomstgrupper, och politiska preferenser får konsekvenser för till exempel inkomstutjämningsnivån. Varje skattereform måste balansera mellan målen effektivitet och rättvisa; hur stor kakan blir och hur den ska delas upp (Birch Sörensen 2010:238). Han kommer i rapporten fram till att extra marginalskatter vid höga inkomstnivåer, såsom den svenska värnskatten (de 5 procent som läggs på inkomster över cirka 600 000 kronor om året) kan leda till att skattebasen totalt sett minskar. Detta skulle kunna tyda på att förslag 3.10 är att föredra jämfört 3.9, som kombination till basinkomsten. Detta eftersom att höginkomsttagare inte får några marginalskattehöjningar i förslaget då hela basinkomsten är "tillbakabetalad" vid en årsinkomst på 500 tkr.

Tabell 3.9: Basinkomst med en platt inkomstskatt

Beskattningsbara förvärvsinkoms- tkr*	Totalt Antal*		Skattesats: 10,00%		Basinkomst minus skatt tkr
	Antal per grupp Procent*	Individer	Belopp Per person, tkr	Per grupp, tkr	
0	27,64	2.711.092	0	0	100
1 kr - 19 tkr	2,13	208.896	1	208.896	99
20 - 39	2,53	248.214	3	744.642	97
40 - 59	3,16	310.251	5	1.551.255	95
60 - 79	4,33	424.544	7	2.971.808	93
80 - 99	3,92	384.559	9	3.461.031	91
100 - 119	3,80	372.659	11	4.099.249	89
120 - 139	3,55	348.172	13	4.526.236	87
140 - 159	3,42	335.090	15	5.026.350	85
160 - 179	3,06	299.985	17	5.099.745	83
180 - 199	2,98	291.930	19	5.546.670	81
200 - 219	2,98	292.275	21	6.137.775	79
220 - 239	3,14	307.881	23	7.081.263	77
240 - 259	3,35	328.265	25	8.206.625	75
260 - 279	3,45	337.965	27	9.125.055	73
280 - 299	3,39	332.570	29	9.644.530	71
300 - 349	7,23	709.445	33	23.056.963	68
350 - 399	5,19	508.697	38	19.076.138	63
400 - 449	3,33	326.461	43	13.874.593	58
450 - 499	2,04	199.771	48	9.489.123	53
500 - 599	2,39	234.631	55	12.904.705	45
600 - 799	1,81	177.466	70	12.422.620	30
800 - 999	0,62	60.327	90	5.429.430	10
1000 -	0,57	56.076	100	5.607.600	0
*Källa SCB	Summa, procent 100,00		Summa, tkr 175.292.300		

Tabell 3.10: Basinkomst med en progressiv inkomstskatt

Beskattningsbar förvärvsinkomst tkr*	Totalt Antal* 9.807.222	Skattesats: 5% för inkomster < 100 tkr 10% för inkomster > 100 < 200 tkr 15% för inkomster ≥ 200 tkr				Basinkomst minus skatt tkr
		Antal per grupp Procent*	Individer	Belopp Per person tkr	Per grupp tkr	
0	27,64	2.711.092	0	0	100	
1 kr - 19 tkr	2,13	208.896	0,5	104.448	99,5	
20 - 39	2,53	248.214	1,5	372.321	98,5	
40 - 59	3,16	310.251	2,5	775.628	97,5	
60 - 79	4,33	424.544	3,5	1.485.904	96,5	
80 - 99	3,92	384.559	4,5	1.730.516	95,5	
100 - 119	3,80	372.659	11	4.099.249	89	
120 - 139	3,55	348.172	13	4.526.236	87	
140 - 159	3,42	335.090	15	5.026.350	85	
160 - 179	3,06	299.985	17	5.099.745	83	
180 - 199	2,98	291.930	19	5.546.670	81	
200 - 219	2,98	292.275	22,5	6.576.188	78	
220 - 239	3,14	307.881	27,5	8.466.728	73	
240 - 259	3,35	328.265	32,5	10.668.613	68	
260 - 279	3,45	337.965	37,5	12.673.688	63	
280 - 299	3,39	332.570	42,5	14.134.225	58	
300 - 349	7,23	709.445	51,25	36.359.056	49	
350 - 399	5,19	508.697	63,75	32.429.434	36	
400 - 449	3,33	326.461	76,25	24.892.651	24	
450 - 499	2,04	199.771	88,75	17.729.676	11	
500 - 599	2,39	234.631	100	23.463.100	0	
600 - 799	1,81	177.466	100	17.746.600	0	
800 - 999	0,62	60.327	100	6.032.700	0	
1000 -	0,57	56.076	100	5.607.600	0	
*Källa SCB	Summa, procent 100,00		Summa, tkr 245.547.324			

3.3.2 Ytterligare progressivitet i inkomstbeskattningen

Inkomstskatter och dess påverkan på arbetsincitament, arbetskraftsutbud och totala skatteintäkter har diskuterats i ovanstående stycke, 3.3.1. Eftersom en progressiv inkomstskatt är en reform som ofta diskuteras i samband med basinkomstförslag (Van Perjis, 2000:4), kan det ändå vara intressant att räkna på vilka ökningarna av skatteintäkterna det skulle kunna röra sig om. Denna skattereform, 3.11, är inte tänkt att adderas till med 3.9 eller 3.10, utan som ett fristående alternativ för att finansiera en del av basinkomstens kostnader.

Enligt *Konjunkturrådets årsrapport för 2013* (2013:16) har Sverige internationellt sett inte särskilt hög progressivitet när det kommer till inkomstskatt. Även om själva skatten är relativt hög, är progressiviteten en av de lägsta i Europa. Rapporten beskriver hur den under de senaste decennierna har sjunkit alltmer, samtidigt som inkomstklyftorna i landet ökat. En ojämn inkomstfördelning borde dock, enligt författarna, (och i rak motsats till de argument framförda av Birch Sörensen (2010), se diskussion i 3.3.1) kunna ”motivera en ökad skatteprogressivitet eftersom omfördelningens värde ökar i förhållande till dess effektivitetsförluster” (2013:29).

I exemplet nedan är inkomsttagarna indelade i sex grupper, där skattesatsen går från 0 till 15 procent. Beskattningen vid en bruttoårsinkomst på 240 000 kronor med 5 procent extra skatt, och ökar därefter upp till 15 procent vid 600 000 kronor. Skatten är alltså tänkt att adderas till dagens inkomstskatt, vilket gör att de 3 procent av befolkningen med högst årsinkomst, skulle få betala 70 procent i skatt på sina inkomster över 600 000 kronor. Detta kan hävdas ligga i linje med konjunkturrådets beskrivning av värdet i att omfördela resurser i ett samhälle med växande inkomstskillnader, och bidra till en ökad vertikal jämlikhet. Men kan också leda till stora effektivitetsförluster. I uträkningen ökar skatteintäkterna med 55 miljarder, vilka till exempel skulle kunna finansiera en del av basinkomstens kostnader. Dock är det möjligt att skatten leder till att arbetskraftsutbudet minskar till så stor grad att nettoeffekten av skatten blir negativ för de offentliga finanserna.

Tabell 3.11: Progressiv inkomstskatt

Brytpunkter tkr	Skattesats procent	Beskattningsbar förvärvsinkomst tkr*	Totalt Antal* 9.807.222		Belopp skatt per person tkr	Belopp skatt per grupp tkr
			Antal i procent*	Antal per grupp		
Steg 1. 0- 239 tkr	...	Grupp 1. 0 - 239	0	0
Steg 2. 240 – 279	5	Grupp 2. 240 - 259 260 - 279	6,7	657.084	0,98	640.657
Steg 3. 280 – 349	7,5	Grupp 3. 280 - 299 300 - 349	10,6	1.039.566	4,50	4.678.045
Steg 4. 350 – 449	10	Grupp 4. 350 - 399 400 - 449	8,5	833.614	12,08	10.065.887
Steg 5. 450 – 600	12,5	Grupp 5. 450 - 499 500 - 599	4,4	431.518	26,34	11.365.099
Steg 6. 600 –	15	Grupp 6. 600 - 799 800 - 999 1000 -	3	294.217	95,65	28.141.824
*Källa SCB			Summa, procent 33			Summa, tkr 54.891.512

I tabellen beräknas en progressiv inkomstskatt där skattesatsen ökar i 6 steg, som skulle kunna adderas till den nuvarande inkomstskatten, där skattesatsen ökar i 6 steg. Inkomster på 0-239 tkr berörs inte. Inkomster på 240-279 tkr beskattas med 5 procent extra, 280- 349 med 7,5 procent extra och så vidare.

3.3.3 Skatt på land & naturresurser, samt miljö- & konsumtionsskatter

Det finns en filosofisk grund till att en del av basinkomsten ofta är tänkt att finansieras av skatt på land och naturresurser, vilken även för många förespråkare är grundargumentet för själva basinkomstens existens. Tanken bygger på att alla människor har rätt att ta del av jordens resurser, men att dessa idag är ojämnt fördelade (Janson, 2003). Därför bör dessa resursers ekonomiska värde, om inte resurserna i sig, allokeras på ett rättvist sätt, genom att de som idag äger eller genererar vinst på resurserna kompenserar de som inte har denna fördel. Att införa en skatt på land och andra naturresurser där pengarna sedan används för att finansiera en ovillkorlig basinkomst är ett exempel på hur denna fördelning skulle kunna genomföras (Van Parijs, 1995).

Ett relaterat förslag på en skattereform är så kallade miljöskatter. Sådana skatter finns till för att rätta till marknadsmisslyckanden, där marknaden själv inte klarar av att minimera externaliteter såsom utsläpp, överexploatering och annan miljöförstöring. I statens årsredovisning för år 2013 (Bilaga 1:3) kan utläsas att även då koldioxid- och energiskatten uppgick till 24 respektive 41 miljarder kronor, stannade totalsumman på övriga miljöskatter på endast 4,4 miljarder kronor. Denna post inkluderar bland annat skatter på bekämpningsmedel, avfall och förurning. Då på senare år har blivit mer och mer accepterat att olika typer av miljöskatter kan vara mycket kostnadseffektiva då det kommer till att uppfylla politiska mål om minskad miljöförstöring och andra externaliteter (Sörensen, 2010:193), finns här utrymme för många nya skattereformer. Samtidigt menas av i basinkomstdabetten att det skulle vara som att slå två flugor i en smäll om miljöskatter höjdes och intäkterna användes till att finansiera en del av en ovillkorlig basinkomst. Detta kan ses som en version av det omtalade ”double dividend”, där intäkterna av miljöskatter används för att till exempel reducera inkomstskatter för att uppnå en minskning av arbetslösheten (Sörensen, 2010:194).

Även beskattning av konsumtion har nämnts i basinkomstsammanhang som en möjlig delfinansiär (BIEN, 2015). I Sverige har vi idag en relativt hög mervärdesskatt, där normalskattesatsen är 25 procent (Skatteverket, 2015). Inom EU ligger endast Bulgarien högre. Detta gör att en stor del av skatteintäkterna idag kommer från konsumtionsskatter, ca 20 procent (Birch Sörensen 2010:154) På vissa varor och tjänster är skattesatsen dock lägre. Skatten kan även användas för att underlätta eller uppmuntra konsumtionen av vissa varor. Idag ligger till exempel livsmedel och restaurang och hotell på 12 procent, och böcker, tidningar, vissa entréavgifter mm. ligger på 6 procent. Eftersom en konsumtionsskatt leder till att priset på en vara ökar, störs

marknaden och efterfrågan minskar, om varan inte har en mycket låg elasticitet. Detta kan i sin tur slå negativt mot arbetskraftsefterfrågan och den ekonomisk tillväxten. Men de kan även användas för att rätta till marknadsmisslyckanden (Statens årsredovisning 2013:43). Punktskatterna används för att påverka konsumtionsnivån av dessa varor och tjänster, men är även tänkt som en form av kompensation för de negativa effekter och kostnader (externaliteter) för samhället som de bidrar till. Sverige har idag punktskatter på bland annat tobak, alkohol och bensin.

Birch Sörensen (2010:152) menar i en rapport för ESO att indirekta skatter likt de som beskrivs ovan är viktiga som supplement till direkta inkomstskatter. En anledning, som även diskuteras nedan i kapitel 3.3.6, är att det kan vara problematiskt att de offentliga finanserna är så beroende av skatt på lönearbete. Att skattebördan sprids ut på olika varor och tjänster minskar risken för att överbelasta någon av dem, vilket också stämmer överens med Ramsays princip för offentliga finanser och effektivitet (Burda & Wyplosz, 2013:475). Vidare menar Birch Sörensen (2010:153) att indirekta skatter på till exempel konsumtion är effektiva då de är billiga att administrera eftersom de inte kräver någon kontroll av skattebetalarens livssituation. En tredje fördel med indirekta skatter är att de, i motsats till beskattning av inkomst, kan leda till ökning av incitament till arbete och av arbetskraftsutbudet. Detta beror på att de i någon mån rättar till den störning mellan individens nytta av konsumtion (inkomst) och ledighet, som inkomstskatter orsakar, genom att öka kostnaden för varor och tjänster.

Efter ovan förda diskussion verkar det rimligt att hävda att indirekta skatter såsom miljö- och konsumtionsskatter kan vara effektiva sätt att öka välfärdsstatens intäkter, för att till exempel finansiera en del av en ovillkorlig basinkomst, samtidigt som de uppfyller andra syften som bland annat reduktion av externaliteter.

3.3.6 Skatt på produktion

Bland de *tillväxtkritiska* basinkomstförespråkarna diskuteras en mer radikal skattereform, vilken består av en omfattande skatteväxling från inkomstskatt som välfärdsstatens huvudkälla till skatteintäkter, till någon form av skatt på produktion.

Eftersom de tillväxtkritiska, vilket beskrivits i 2.3, menar att lönearbete antingen är på väg att försvinna, eller bör göra det, ses det som problematiskt att skatt på lönearbete står för en så stor del av de totala skatteintäkterna. Enligt *Statens årsredovisning* (2013:41) kommer 60 procent av skatteintäkterna, 971 miljarder, från skatt på arbete och arbetsgivaravgifter. Även Birch Sörensen (2010:206) beskriver i en rapport för ESO hur det börjar ses som problematiskt att en så stor del av den offentliga sektorns inkomster kommer direkt från inkomstskatt. Han menar att man i både Sverige och Europa letar efter en lösning som lättar på den skattebörda som lagts på lönearbete.

I välfärdsstaten har lönearbete och beskattning av detsamma varit det som sett till att välstånd har kunnat skapas och fördelas, men det kan vara både farligt och ineffektivt att förlita sig på en inkomstkälla, speciellt då vi står inför nya utmaningar som en åldrande befolkning (Barr, 1998:12), och en ökande automatisering och bortrationalisering av arbetstillfällen (Ekstrand 1996)

När produktiviteten ökar, till följd av bland annat teknisk utveckling, krävs det färre anställda (L) för att producera lika mycket som tidigare. En produktivitetsökning kan till och med leda till att mer av varan kan produceras med *färre* anställda än tidigare. Detta betyder, i de flesta fall, att produktionskostnaden går ned. Men det betyder också att de totala skatteintäkterna kan minska, eftersom de är direkt relaterade till antalet anställda i ett företag (L) och inte till antalet maskiner (K). Ekstrand (1996) menar att det inte är rimligt att de offentliga finanserna ska förlora på att den tekniska utveckling går framåt, och funderar över ett effektivt sätt att bibehålla de direkta skatteintäkterna vid en ökad produktivitet som leder till en lägre användning av arbetskraft. De direkta skatteintäkterna bör öka när produktiviteten gör det, inte sjunka. Det kan dock tänkas att de totala skatteintäkterna inte minskar lika mycket som det först kan se ut, till exempel eftersom konsumtionen kan öka då varorna blir billigare. Idag beskattas även företagets vinst och utdelning, vilket leder till ökade skattintäkter om vinsten ökar. Trots att många företag årligen gör mångmiljardvinster gav dock bolagsskatten bara 88 miljarder år 2013. Detta kan bero på att det finns stora möjligheter att hålla nere den vinst som tas fram till beskattning.

Hur skulle då en rättvis och effektiv beskattning av företagets produktion, vilken beror av kapital (K) likaväl som antalet anställda (L), kunna se ut?

Enligt nationalekonomisk tillväxtteori, till exempel Solowmodellen (Mankiw 2003:168) är arbete (L) och kapital (K) de viktiga produktionsfaktorerna. Ett företag väljer den kombination av de båda som maximerar vinsten. Idag beskattas i princip bara (L), indirekt genom inkomstskatt och direkt genom att företagen måste betala dyra arbetsgivaravgifter. Då företagen har kostnader även för (K), finns det inte någon motsvarande beskattning i dagens system. Detta förvränger företagets val av vinstmaximerande kombination av produktionsfaktorer till fördel för (K). Ekstrand (1996) föreslår en radikal skatteväxling där maskiner beskattas *istället för* arbete. Hans förslag leder istället till att företagets val av produktionsfaktorer störs till fördel för (L). En annan variant som skulle göra valet mellan arbete och kapital mer neutralt är att beskatta även (K), till exempel genom skatt på avskrivningar på investeringar och räntor på lån, det vill säga de årliga löpande kostnaderna för kapital, likt hur arbete beskattas genom arbetsgivaravgifter och inkomstskatt på löner. Redan idag diskuteras en minskad rätt till avdrag för räntor i företagsbeskattningen (Skatteverket, 2011). Även kapitalbeskattningen sker då före övriga bokslutsdispositioner som minskar vinsten. Då beskattning av företag kan få negativa konsekvenser för både investeringar och innovation, vilket i sin tur kan leda till både minskad arbetskraftsefterfrågan och ekonomisk tillväxt (SOU, 2012:373), kan reformen vara utformad på ett sådant sätt att inget företag betalar en högre total skatt än de gör idag. Förslaget genererar i så fall inte ökade kostnader för företagen, men jämnar deras vinstmaximerade val mellan (L) och (K).

På lång sikt, förutsatt en fortsatt teknisk utveckling och ökad produktivitet, kan denna reform leda till att de offentliga finanserna i större och större grad finansieras av företagets produktion istället för huvudsakligen av lönearbete, vilka kan komma att bli färre om arbetskraftsefterfrågan minskar på grund av automatisering. Detta är dessutom är ju dessutom ett av de tillväxtkritiska perspektivets viktigaste argument för behovet av en ovillkorlig basinkomst.

4. Slutsatser & avslutande diskussion

Intresset för idén om den ovillkorliga basinkomsten har under lång tid varit betydligt större inom akademien än i den politiska debatten. Avhandlingen *Den huvudlösa idén* från 2003 handlar just om varför basinkomst inte kommer upp på beslutsagendan i Sverige. Där menar Per Janson (2003:150) att förslaget blockeras i både den offentliga och politiska debatten. Det finns en rädsla för att bli sedd som en förespråkare för basinkomst, vilket gör att förslaget snabbt avfärdas utan att dess för- och nackdelar egentligen diskuteras. Detta bekräftas även av Lasse Ekstrand (1996), som beskriver hur ingen vill ta i hans första bok om basinkomst, *den befriade tiden*, ”ens med tång”, utan att använda några sakliga motargument alls.

Även om basinkomst inte får utrymme i den politiska debatten, talas det mycket om de problem med välfärdsstaten som denna syftar till att lösa. Janson menar att argumenten i stor utsträckning liknar de som används av förespråkare för basinkomst. Många hävdar att de trygghetssystem som byggts upp under 1900-talet inte längre fungerar tillräckligt bra för tillräckligt många, att de inte är anpassade till dagens arbetsmarknad. Det visas en medvetenhet om hur fasta heltidsjobb allt mindre utgör normen, i och med framväxten av bemanningsföretag, kortare kontrakt och vid-behovs-anställningar. Om förslaget tydligare kopplas ihop med dessa problem, har det möjligen en chans att generera ett större politiskt stöd.

Samtidigt har det knappt ännu utförts några utförliga utredningar om basinkomstens kostnader och finansieringsmöjligheter, vilket självklart spelar in i hur förslaget tas emot. Med denna uppsats görs ett försök att, ur ett nationalekonomisk perspektiv, bidra med en sådan undersökning.

Ett av de huvudsakliga resultaten är att om en ovillkorlig basinkomst på en nivå motsvarande existensminimum skulle införas i Sverige i dagsläget, *skulle närmare hälften av kostnaden direkt kunna finansieras genom att den ersätter vissa delar av det befintliga bidragssystemet*. Då det ofta spekuleras om hur stor del av kostnaden som kan ersättas på detta sätt, är resultatet välkommet. Det visar dock att långt ifrån hela basinkomsten kan bekostas inom det nuvarande sociala skyddsnätet. Basinkomsten kräver alltså mer resurser än dagens bidragssystem.

Kostnaden, över 400 miljarder kronor att finansiera efter att summan för alla delar den ersätter har dragits bort, är mycket hög i relation till den offentliga sektorns årliga inkomster på runt 1 614 miljarder. Med vilka metoder och medel den än bekostas, finns det risk att det leder till

makro- eller mikroekonomiska effektivitetsförluster. En omfördelning av kostnaden inom nuvarande offentliga finanser skulle kräva stora nedskärningar i andra sektorer, en höjning av inkomstskatten kan påverka arbetskraftsutbudet, höga marginalsatser kan till och med leda till att skattebasen totalt sett minskar, och det radikala förslaget om en skatteväxling till produktionsistället för inkomstskatt kan leda till minskande investeringar och därmed minskad ekonomisk tillväxt.

En del skattereformer kan dock få positiva effekter. Förslag 3.10, där skatteökningen ligger på 5 procent för individer med låga inkomster, 10- 15 procent för medelinkomsttagare, vilka alla får ut mer i basinkomst än de betalar i extra skatt, och där inkomster över 500 000 kronor per år inte beskattas något extra, verkar kunna skapa stora intäkter till basinkomsten samtidigt som det varken skapas bidragsfällor eller stora marginaleffekter för höginkomsttagare. Eftersom det inte finns några ”nettoförlorare”, från någon inkomstgrupp, kan det tänkas att en basinkomst kombinerad med en sådan skatt skulle kunna få mer gehör i debatten. Med de 250 miljarder av basinkomsten som tas tillbaka via denna skatt sjunker den kvarvarande kostnaden för basinkomsten till 150 miljarder. Detta är dock fortfarande närmare tio procent av landets totala skatteintäkter, vilka ska räcka till att finansiera offentlig sektors alla andra utgifter för vård, skola etcetera.

Utifrån diskussionen om konsumtions- och miljöskatter verkar det som att där finns mycket potential till att öka skatteintäkterna och samtidigt minska marknadsmisslyckanden och externaliteter. Posten för miljöskatter där det ingår bland annat bekämpningsmedel, avfall och försurning, uppgår idag endast till 4,4 miljarder, jämfört med skatt på koldioxid och energi, vilka ensamma ligger på 24 respektive 41 miljarder.

Att resurser, både direkta och indirekta, bör användas för att finansiera den ovillkorliga basinkomsten är dock långt ifrån självklart. Enligt ekonomisk teori finns det både fördelar och nackdelar med basinkomst jämfört med dagens system, men med så höga kostnader som måste finansieras, även då den kombineras med en extra inkomstskatt, är frågan om fördelarna uppväger de oundvikliga effektivitetsförlusterna och marknadsstörningar som skatter innebär.

Vad, hur mycket och på vilket sätt något beskattas i ett samhälle är i ständig förändring. Det kan handla om mer eller mindre radikala omställningar, och kan påverka skatteintäkterna, och andra delar av ekonomin, i olika hög grad. De jobbskatteavdrag som infördes av Alliansregeringen i flera steg från år 2007, uppgick till 85,7 miljarder kronor år 2013 och beräknas uppgå till 99 miljarder år 2014. RUT- och ROT-avdraget låg på drygt 17 miljarder. Summan av olika skatteavdrag, där det bland annat ingår avdrag för fastighetsavgift och gåvor till ideell verksamhet, uppgick år 2013 till över 200 miljarder kronor (Regeringens Skrivelse, Bilaga 1:3), vilket är en högre summa än den som fattas för att finansiera basinkomsten. Andra större reformer från de

senaste åren inkluderar en sänkning av bolagsskatten från 26 till 22 procent, samt att både arvs- och förmögenhetsskatten har tagits bort.

Med dessa nyligen genomförda förändringar i åtanke, verkar det inte otänkbart att några av de skattereformer som diskuterats i detta kapitel skulle kunna komma upp för politisk diskussion.

Sammanfattningsvis är uppsatsens huvudsakliga slutsatser att den ovillkorliga basinkomsten är ett resurskrävande förslag jämfört med dagens motsvarande system, men att det inte helt kan avfärdas som en ekonomisk omöjlighet.

5. Referenser

- Arbetsförmedlingen, 2013: *Årsredovisning 2013*
- 2015: Anställning med lönebidrag [08-09-2015]
http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.46ccfec5127ddccec778000478/lonebid_as.pdf
- Barr, Nicholas. 1998: *The Economics of the welfare state, 3th edition*, Oxford University Press, Oxford
- Basic Income Earth Network, 2015: *About Basic Income* [08-09-2015]
<http://www.basicincome.org/basic-income/>
- Basinkomst = Medborgarlön, 2015: *Fem frågor och svar* [08-09-2015]
<http://basinkomst.nu/5-fragor-och-svar/>
- Birch Sörensen, Peter. 2010: *Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges*, Regeringskansliet, Stockholm
- Borg, Kristian, 2013: *After Work – Farväl till arbetslinjen*, Verbal förlag, Stockholm
- Bryen, James B. & Lamarche Castillo, Sarah, 2012: *Politics, the Preservation of Natural Resource Wealth, and the Funding of a Basic Income Guarantee*, i: Widerquist, Karl & Howard, Michael W. 2012: *Alaska's Permanent Fund Dividend - Examining its Suitability as a Model*, Palgrave Macmillan, Hampshire
- Burda, Michael & Wyplosz, Charles. 2013: *Macroeconomics, a European text*, 6th edition, Oxford university press, Oxford
- Centrala Studiestödsnämnden, 2013: *Årsredovisning 2013*
- 2015: *Studiemedelsbelopp* [08-09-2015]
<http://www.csn.se/om-csn/statistik/studiemedelsbelopp-1.4488>
- Ekonomifakta, 2014: *Skattetryck i Sverige och internationellt* [08-09-2015]
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Skatter/Skattetryck/Skattetryck-i-Sverige-och-internationellt/>
- Ekstrand, Lasse, 1996: *Arbetets död och medborgarlön*, Bokförlaget Korpen, Göteborg
- Ehrenberg, Johan & Ljunggren, Sten, 2013: *Medborgarlön går att införa*, Dagens ETC
<http://www.etc.se/analys/medborgarlön-går-att-införa-0>

- Försäkringskassan, 2014a: *Aktivitetsersättning och sjukersättning* [08-09-2015]
https://www.forsakringskassan.se/wps/portal/privatpers/funktionsnedsattning/stadigvarande_sjukdom
 - 2014b: *Om sjukpenning* [08-09-2015]
http://www.forsakringskassan.se/privatpers/sjuk/anstalld_ny/nar_du_blor_sjuk/om_sjukpenning
 - 2014c: *Underhållsstöd* [08-09-2015]
https://www.forsakringskassan.se/wps/portal/privatpers/foralder/separerar/bor_ej_med_barnet/underhallsstod
 - 2014d: *Om bostadsbidrag* [08-09-2015]
https://www.forsakringskassan.se/wps/portal/privatpers/foralder/bostadsbidrag/om_bostadsbidrag
- Goldsmith, Scott, 2012: *The Economic and Social Impacts of the Permanent Fund Dividend on Alaska*, in: Widerquist, Karl & Howard, Michael W. 2012: *Alaska's Permanent Fund Dividend - Examining its Suitability as a Model*, Palgrave Macmillan, Hampshire
- Graeber, David, 2013: *Nonsensjobb*, i: Borg, Kristian, 2013: *After Work – Farväl till arbetslinjen*, Verbal förlag, Stockholm
- Healy, Seán & Reynolds, Brigid , 2012: *Ireland: The Prospects for Basic Income Reform*, in: Murray, Matthew C. & Pateman, Carole, 2012: *Basic Income Worldwide - Horizons of Reform*, Palgrave Macmillan, Hampshire
- Inspektion för arbetslöshetsförsäkring, 2013, *Finansiering av arbetslöshetsförsäkring*
<http://www.iaf.se/Global/Tillsyn/Granskningsresultat/2013/2013-2.pdf>
- Janson, Per. 2003: *Den huvudlösa Idén – Medborgarlön, välfärdspolitik och en blockerad debatt*, Arkiv förlag, Lund
- Konsumentverket, 2014: *Hushållets kostnader*[08-09-2015]
<http://www.konsumentverket.se/vart-arbete/privatekonomi/kostnadsberakningar/hushalletts-kostnader/>
- Kronofogden, 2013: *Årsredovisning*
 - 2014: *Hur mycket får du behålla?* [08-09-2015]
<https://www.kronofogden.se/Existensminimum.html>
- Mankiw, M. Gregory, 2003: *Macro economics 5th editions*, Worth Publishers, New York
- Murray, Matthew C. & Pateman, Carole, 2012: *Basic Income Worldwide - Horizons of Reform*, Palgrave Macmillan, Hampshire
- Pensionsmyndigheten, 2013: *Årsredovisning 2013*
 - 2014a: *Ankepension* [08-09-2015]
<https://www.pensionsmyndigheten.se/Ankepension.html>
 - 2014b: *Små barn ger rätt till pension* [08-09-2015]
<https://secure.pensionsmyndigheten.se/SmaBarnGerRattTillPension.html>
 - 2014c: *Korta pensionsfakta* [08-09-2015]
<http://secure.pensionsmyndigheten.se/KortaPensionsfakta.html#Pensionarerochallmanpension>
- Regeringen, 2014: *Regeringens Skrivelse 2013/14:101, Årsredovisning för staten 2013*

- Samhall, 2014: *Vårt uppdrag* [08-09-2015]
<http://www.samhall.se/Om-Samhall/Vart-uppdrag/>
- Skatteverket, 2011: Räntheavdrag i företagssektorn – Fortsatt kartläggning
https://www.skatteverket.se/download/18.70ac421612e2a997f85800017196/1359705959261/PM_R%C3%A4nteavdrag_f%C3%B6retagssektorn_2010_slutlig.pdf
 - 2015: *Belopp och procentsatser* [08-09-2015]
<http://www.skatteverket.se/funktioner/svarpavanligafragor/privat/beloppochprocent/privatbeloppfaq/narskamanbetalastatliginkomstskattochhurhogarden.5.10010ec103545f243e8000166.html>
- Socialstyrelsen, 2013: *Ekonomiskt bistånd – Handbok för Socialtjänsten*
 - 2014: *Ekonomiskt Bistånd 2013*
 - 2015: *Försörjningsstöd* [08-09-2015]
<http://www.socialstyrelsen.se/hittarattmyndighet/ekonomisktbistand/forsorjningsstod>
- Standing, Guy, 2011: *The Precariat – The new dangerous class*, Bloomsbyry Academic, London
- Statens Offentliga Utredningar, 2012: Skatteincitament för riskkapital, SOU 2012:3, Stockholm
- Statistiska Centralbyrån, 2012: *Prisbasbelopp för år 2013* [08-09-2015]
http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Priser-och-konsumtion/Konsumentprisindex/Konsumentprisindex-KPI/33772/33779/Behallare-for-Press/Prisbasbeloppet-for-ar-2013/
 - 2013a: *Hyrer i bostadslägenheter 2012*
 - 2013: *Kommunalskatterna 2013*
 - 2014a: *Befolkningsstatistik i sammandrag 1960-2014* [08-09-2015]
http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Helarsstatistik---Riket/26040/
 - 2014b: *Offentlig Ekonomi 2014*
- Van Perjis, Philippe, 2000: *Basic Income: A simple and powerful idea for the 21st century*, Basic Income European Network International Congress, Berlin
- Weeks, Kathi, 2011: *The problem with work – Feminism, Marxism, Antiwork politics, and postwork imaginaries*, Duke University Press, London
- Weman, Jon, 2013: *Arbetslös – Sveriges viktigaste jobb*, i: Borg, Kristian, 2013: *After Work – Farväl till arbetslinjen*, Verbal förlag, Stockholm
- Widerquist, Karl & Howard, Michael W. 2012: *Alaska's Permanent Fund Dividend - Examining its Suitability as a Model*, Palgrave Macmillan, Hampshire
- Widerquist, Karl & Sheahan, Allan, 2012: *The United States: The Basic Income Guarantee – Past Experience, Current Proposals*, in: Murray, Matthew C. & Pateman, Carole, 2012: *Basic Income Worldwide - Horizons of Reform*, Palgrave Macmillan, Hampshire

6. Bilagor

6.1 Bilaga 1.

Tabell B1: Uträkning för tabell 3.9

Beskattningsbar Förvärvsinkomst	Befolkning: 9.807.22		Skatt: 10 procent		Basinkomst 100 tkr	
	Antal %	Antal Medelinkomst grupp	Skatt per individ	Skatt per grupp	Basinkomst minus skatt	
0	28	2.711.092	0	0	0	100
1 kr - 19 tkr	2	208.896	10	1	208.896	99
20 - 39	3	248.214	30	3	744.642	97
40 - 59	3	310.251	50	5	1.551.255	95
60 - 79	4	424.544	70	7	2.971.808	93
80 - 99	4	384.559	90	9	3.461.031	91
100 - 119	4	372.659	110	11	4.099.249	89
120 - 139	4	348.172	130	13	4.526.236	87
140 - 159	3	335.090	150	15	5.026.350	85
160 - 179	3	299.985	170	17	5.099.745	83
180 - 199	3	291.930	190	19	5.546.670	81
200 - 219	3	292.275	210	21	6.137.775	79
220 - 239	3	307.881	230	23	7.081.263	77
240 - 259	3	328.265	250	25	8.206.625	75
260 - 279	3	337.965	270	27	9.125.055	73
280 - 299	3	332.570	290	29	9.644.530	71
300 - 349	7	709.445	325	33	23.056.963	68
350 - 399	5	508.697	375	38	19.076.138	63
400 - 449	3	326.461	425	43	13.874.593	58
450 - 499	2	199.771	475	48	9.489.123	53
500 - 599	2	234.631	550	55	12.904.705	45
600 - 799	2	177.466	700	70	12.422.620	30
800 - 999	1	60.327	900	90	5.429.430	10
1000 -	1	56.076	1.000	100	5.607.600	0
Summa:	100		Summa:	175.292.300		

6.2 Bilaga 2.

Tabell B2: Uträkning för tabell 3.10

Beskattningsbara Förvärvsinkoms	Befolkning: 9.807.22		Skatt per individ			Basinkomst 100 tkr			
	Antal %	Antal	Medelinkomst grupp	Över 200 tkr	5 procent	10 procent	15 procent	Skatt per grupp	Basinkomst minus skatt
0	27,6	2.711.092	0		0,0			0	100,0
1 kr - 19 tkr	2,1	208.896	10		0,5			104.448	99,5
20 - 39	2,5	248.214	30		1,5			372.321	98,5
40 - 59	3,2	310.251	50		2,5			775.628	97,5
60 - 79	4,3	424.544	70		3,5			1.485.904	96,5
80 - 99	3,9	384.559	90		4,5			1.730.516	95,5
100 - 119	3,8	372.659	110			37.266		4.099.249	89,0
120 - 139	3,6	348.172	130			34.817		4.526.236	87,0
140 - 159	3,4	335.090	150			33.509		5.026.350	85,0
160 - 179	3,1	299.985	170			29.999		5.099.745	83,0
180 - 199	3,0	291.930	190			29.193		5.546.670	81,0
200 - 219	3,0	292.275	210	10		29.228	1,5	6.576.188	77,5
220 - 239	3,1	307.881	230	30		30.788	4,5	8.466.728	72,5
240 - 259	3,3	328.265	250	50		32.827	7,5	10.668.613	67,5
260 - 279	3,4	337.965	270	70		33.797	10,5	12.673.688	62,5
280 - 299	3,4	332.570	290	90		33.257	13,5	14.134.225	57,5
300 - 349	7,2	709.445	325	125		70.945	18,8	36.359.056	48,8
350 - 399	5,2	508.697	375	175		50.870	26,3	32.429.434	36,3
								0	
400 - 449	3,3	326.461	425	225		32.646	33,8	24.892.651	23,8
450 - 499	2,0	199.771	475	275		19.977	41,3	17.729.676	11,3
500 - 599	2,4	234.631	550	350		23.463	52,5	23.463.100	0,0
600 - 799	1,8	177.466	700	500		17.747	75,0	17.746.600	0,0
800 - 999	0,6	60.327	900	700		6.033	105,0	6.032.700	0,0
1000 -	0,6	56.076	1.000	800		5.608	120,0	5.607.600	0,0
Summa:	100						Summa:	245.547.324	

6.3 Bilaga 3.

Tabell B2: Uträkning för tabell 3.11

Beskattningsbar Förvärvsinkomst	Medelvärde grupp	Inkomst per skattenivå				
		240-279	280-349	350-449	450-599	600-1000
240 - 259						
260 - 279	259,5	19,5				
280 - 299						
300 - 349	314,5	39	34			
350 - 399						
400 - 449	399,5	39	69	49,5		
450 - 499						
500 - 599	524,5	39	69	99	74,5	
600 - 799						
800 - 999						
1000 -	800	39	69	99	149	400

Beskattningsbar Förvärvsinkomst	Skattesats %	Antal per grupp	Skatt per inkomstnivå tkr				Belopp per individ tkr	Belopp per inkomstgrupp tkr		
240 - 259										
260 - 279		5	657083,874	0,975		0,975	640656,77715			
280 - 299										
300 - 349		7,5	1039565,532	1,95	2,55	4,5	4678044,894			
350 - 399										
400 - 449		10	833613,87	1,95	5,175	4,95	12,075	10065887,48025		
450 - 499										
500 - 599		12,5	431517,768	1,95	5,175	9,9	9,3125	26,3375	11365099,2147	
600 - 799										
800 - 999										
1000 -		15	294216,66	1,95	5,175	9,9	18,625	60	95,65	28141823,529
		Summa:	9807222					Summa:		54891511,8951